

Фаолияти тугатилган фермер хўжаликларидан ташқари ҳали иш бошламаган муассасага ҳам битирувчиларнинг ишга қабул қилинган ачинарли ҳолат. Ана шундай буйруқ билан ҳамширалик йўналиши битирувчиси фаолиятини бошламаган хусусий корхонага ишга қабул қилинган.

3 бет

У турли ҳаёлларга берилганча юриб борар экан, узала тушиб ётган одамнинг мурдаси устидан чиқиб қолганини ўзи ҳам сезмай қолиди. Бир сесканиб тушиб-да, бу манзарадан турган жойида қотам-қолди. Беш дақиқача ўзига кела олмади. Сўнгра жасадга яхшилаб назар солди...

10 бет

Mustaqillik huquq demakdir

1997-yil 27-avgustdan chiqa boshlagan www.huquq-gazeta.uz

2014-yil 23-oktabr, №43 (928)

Бош прокуратурада

Икки авлод учрашуви

2014 йил 20 октябрь кўни Бош прокуратуранинг Олий ўқув курсларида прокуратура органлари ишга қабул қилиниб, ўқув машғулотлари ўтказиётган ёш мутахассислар билан прокуратура органлари фахрийларининг "Ўзбекистон Республикаси прокуратура органларининг асосий йўналишлари ва вазифалари" мавзусида учрашуви бўлиб ўтди.

Учрашуви Олий ўқув курслари катта ўқитувчиси, юридик фанлари доктори Ф.Раҳимов очиб, Ўзбекистон Республикаси прокуратура органлари фахрийларини ижтимоий қўллаб-қувватлаш жамоатчилиги Маркази раиси Б.Калоновга сўз берди. Б.Калонов юртимизда келажакимиз эгалари бўлмиш ёш авлоднинг жисмоний ва маънавий баркамол инсонлар этиб тарбиялаш давлат сиёсатининг устувор вазифаларидан бири сифатида белгиланиб, бу борада қабул қилинган дастурлар бўйича кенг қўламли ишлар амалга оширилаётганлиги, прокуратура тизимида ҳам ёш мутахассисларни тарбиялаш,

мустақил фикрлашга эга бўлиш, маънавий етук мутахассис бўлиб камол топишлари борасида қўрилаётган чора-тадбирлар ҳақида гапириб берди.

Нотиқ шунингдек, айни дамда кекса авлод вакиллари ҳам ижтимоий қўллаб-қувватлаш тизими янада такомиллашиб бораётганлиги, бу эса мамлакатимизда инсон манфаатлари бoш мезон эканлигининг амалий тасдиғи бўлиб, шу муносабат билан прокуратура раҳбариятининг ташаббусига асосан 2002 йил 22 ноябрда прокуратура органлари фахрийларини ижтимоий қўллаб-қувватлаш жамоатчилиги Маркази ташкил этилгани, унинг фа-

олияти, фахрийларнинг ижтимоий муҳофазаси, байрамлар муносабати билан уларни табриклаш, ўтказилаётган тадбирларга таклиф қилиш, уларни ижтимоий ҳамда тиббий қўллаб-қувватлаш ишларига тўхталди.

Шундан сўнг узоқ йиллар прокуратура тизимида масъул лавозимларда самарали меҳнат қилган прокуратура фахрийси Аблакул Ҳамроев сўз олди ва прокуратура органлари фаолиятининг мазмун-моҳияти мустақиллик даврида тубдан ўзгарганига тўхталиб, олдинги давр билан ҳозиргисини таққослаган ҳолда, сўнгги йилларда унинг ваколатлари кенгайгани ҳамда фахрийларга прокуратура раҳбарияти томонидан алоҳида эътибор берилаётганлигини таъкидлаб ўтди.

Учрашув сўнггида тингловчилар ўз фикр ва мулоҳазаларини билдирдилар.

Ўз мухбиримиз

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасида Меҳнат ва ижтимоий масалалар қўмитаси томонидан 2015 йилда иш ўринлари ташкил этиш ва аҳоли бандлигини таъминлаш бўйича дастурнинг мазмун-моҳияти ва вазифаларига бағишланган давра суҳбати ташкил этилди.

Муҳокамада бандлик масаласи

Унда сўзга чиққан нотиқлар Президентимиз Ислам Каримов раҳнамолигида амалга оширилаётган ижтимоий-иқтисодий ислохотлар жараёнида аҳоли бандлигини таъминлашга қаратилаётган доимий эътибор ҳалқимизнинг турмуш даражаси ва сифатини янада оширишга хизмат қилаётганини алоҳида таъкидладилар. Мамлакатимизда бу борадаги ислохотларни ҳаётга татбиқ этишнинг муштаҳам ҳуқуқий асослари яратилган ва мутасил такомиллаштирилмоқда. Аҳоли бандлигини таъминлаш бўйича ҳар йили махсус дастур ишлаб чиқилиб, ҳаётга татбиқ этилмоқда.

Таъкидлаш жоизки, 2015 йилда янги иш ўринлари ташкил этиш ва аҳоли бандлигини таъминлаш бўйича ишлаб чиқилган дастур лойиҳасида ушбу йўналишда амалга оширилаётган устувор вазифалар ўз ифодасини топган. Унга қўра, 2015 йилда 987,5 минг янги иш ўрни яратилиши режалаштирилган бўлиб, бу жараёнда иш билан банд бўлмаган аҳолини, хусусан, ёшлар

ва аёлларни ишга жойлаштириш, аҳолининг ижтимоий ҳимоясини таъминлаш, меҳнат бозорида фаол ва аниқ мақсадли чора-тадбирларни амалга ошириш кўзда тутилган. Жумладан, дастур лойиҳасида таълим муассасалари битирувчиларининг бандлигини таъминлаш масаласига ҳам алоҳида эътибор қаратилган. Бу борадаги вазифаларни ҳаётга татбиқ этишда тегишли вазирлик ва идоралар, хўжалик бошқаруви органлари, ҳокимликлар, корхона ва ташкилотлар иштирокида ҳар бир туман миқёсида махсус чора-тадбирлар ишлаб чиқиш белгиланган.

Давра суҳбатида 2015 йилда иш ўринлари ташкил этиш ва аҳоли бандлигини таъминлаш дастури лойиҳасини янада такомиллаштириш, бу соҳада қонунчилиқда белгиланган вазифаларни ҳаётга исчил татбиқ этиш билан боғлиқ масалалар юзасидан билдирилган таклифлар ҳам кўриб чиқилди.

Ўз мухбиримиз

2014 йилги сайловни ёритиш бўйича республика матбуот марказида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси депутатлари сайлови бўйича округ сайлов комиссиялари, вилоятлар ва Тошкент шаҳар сайлов комиссиялари раислари учун семинар бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси аъзолари, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси ходимлари, миллий экспертлар, оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этишди.

Раислар учун семинар

Семинар сайлов комиссиялари раисларининг миллий сайлов қонунчилиги ва уни амалда қўллаш, сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича комиссиялар фаолиятини тўғри ташкил қилиш, улар олдида турган долзарб вазифалар, шунингдек, сайлов комиссияларини молиялаштириш тартибига қатъий риоя этиш тўғрисида хабардорлигини янада ошириш мақсадида ўтказилди.

Семинарда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва маҳаллий ҳокимият вакиллик органларида депутатлар сайлови бўйича сайлов комиссияларининг асосий вазифаси сайловни демократик принциплар, амалдаги қонунчилик норма ва қоидаларига асосан адолатли, очик ва ошқора ўтказишни таъминлашдан иборат экани таъкидланди. Комиссиялар ўз фаолиятида сайлов кампанияси барча иштирокчиларнинг миллий қонунчилик талабларига қатъий риоя этиши, барча даражадаги сайлов комиссияларининг мустақиллигини ва ўз фаолиятини қонунга мувофиқ амалга оширишини таъминлаш каби муҳим масалаларга ҳамisha эътибор қаратиши лозим.

Тадбирда шунингдек, "Ўзбекистон Республикаси сайлов қонунчилигига киритилган ўзгариш ва қўшимчаларнинг мазмун-моҳияти", "Матбуот марказларининг сайлов кампаниясини тезкор ва ишончли ёритиш бўйича вазифалари", "Сайловни ташкил этиш ва ўтказишнинг халқро стандартлари", "Округ ва участка сайлов комиссиялари ўртасида маблағларни тақсимлаш ва молиявий тартибни назорат қилиш", "Олий Мажлис Қонунчилик палатасига депутатлар сайлови бўйича округ сайлов комиссиялари фаолиятини ташкил этиш масалалари" мавзуларидаги маърузалар тингланди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси, халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашлари сайловига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича тадбирлар дастурида замонавий демократик талаблар инobatта олинган ҳолда, сайлов жараёни ташкилотчилари ва иштирокчиларининг муҳим вазифалари белгилангани ҳақида ҳам сўз юритилди.

Семинар якунида сайлов комиссиялари раислари ўзларини қизиқтирган турли саволларига жавоблар олишди.

Ўз мухбиримиз

Ижтимоий шерикликнинг муҳим ҳуқуқий асоси

Мамлакатимизда демократик ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамиятини шакллантиришда мустақил ва барқарор, аҳоли кенг қатламлари қўллаб-қувватлайдиган ҳамда халқ ўртасида чуқур илмиз отган фуқаролик жамияти институтларини янада ривожлантириш, улар фаолиятини қўллаб-қувватлаш муҳим вазифалардан бири ҳисобланади. Zero, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, сиёсий партиялар, ҳаракатлар, касаба уюшмалари, жамоат ташкилотлари ва фонлар, нодавлат нотижорат ташкилотлари фуқаролик жамиятининг асосини ташкил қилиб, унинг мазмунини бегилаб беради.

Фуқаролик жамияти институтлари инсон ҳуқуқлари ва манфаатларини, бошқа демократик қадриятларни ҳимоя қилиш, ижтимоий, маданий ва маърифий мақсадларга эришиш, маънавий ва бошқа номоддий эhtiёжларни қондириш, хайрия фаолиятини амалга ошириш ҳамда бошқа ижтимоий

ий фойдали мақсадларда тузилади.

Бугунги кунда мамлакатимизда фаолият юритаётган олти мингдан зиёд нодавлат нотижорат ташкилотлари инсон ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоялаш, халқимизнинг сиёсий-ижтимоий фаоллигини ошириш, жамиятда манфаатлар мувозанатини таъминлаш,

долзарб ижтимоий-иқтисодий вазифаларни ҳаётга татбиқ этишда фаол иштирок этаётди.

Утган давр мобайнида мамлакатимизни демократик янгилаш жараёнида фуқаролик жамияти институтларининг роли ва аҳамиятини кучайтиришга, фуқароларнинг энг муҳим ижтимоий-

иқтисодий муаммоларини ҳал этишга қаратилган 200 дан ортиқ қонун ҳужжатларининг қабул қилингани ҳам бу соҳа ривожига бўлган катта эътиборни кўрсатади. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, "Ўзбекистон Республикасида жамоат бирлашмалари тўғрисида"ги, "Нодавлат нотижорат ташкилотлар тўғрисида"ги, "Нодавлат нотижорат ташкилотлари фаолиятининг кафолатлари тўғрисида"ги Қонунлар ва бошқа қонун ҳужжатлари шулар жумласидандир.

[Давоми 7-бетда]

Одам ва унинг ҳаёти қадимдан инсониятнинг диққат марказида турган асосий масала бўлиб келган. Барча қўлайликлар ҳам аслида инсон манфаатини кўзлаб яратилган. Бироқ, XXI аср инсон учун жуда кўп салбий унсурларни олиб келди.

Саробга айланган орзулар

Дилмурод БАЙМЕТОВ,
Тошкент шаҳар прокуратураси бўлим прокурори

Терроризм, гиёҳвандлик, одам савдоси, миссионерлик каби иллатлар шулар жумласидандир. Тез ва осон йўллар билан бойлик орттиришга интилган, мол-давлатга ҳирс қўйган кимса борми, ҳаётнинг нопок йўлларида юриб, охир-оқибат жиноят содир этади ва жазога маҳкум этилади.

Маълумотларга кўра, жаҳон иқтисодиётининг ривожланиши, транспорт тараққиёти, маҳаллий ва давлатлараро миграция жараёни одам савдоси билан шугулланувчи шахслар фаолиятининг авж олишига сабаб бўлмоқда. XX асрнинг 80-90-йилларига келиб уюшган трансмиллий жиноят сифатида одам савдоси дунё миқёсидда долзарб муаммолардан бирига айланган.

Расмий маълумотларга қараганда, одам савдосидан жабрланганлар юз минглаб ва ҳатто миллионлаб нафарни ташкил этиб, уларнинг катта фоизини аёллар ва болалар ташкил қилади.

Мустақил Ўзбекистонимизда одам савдоси жиноятларига қарши кураш ва фуқароларимиз ушбу жиноятлардан жабр кўришларининг олдини олиш борасида кенг қўламли ишлар амалга оширилди ва ҳуқуқий асослар мустаҳкамланди. Шунга қарамай, ушбу иллатнинг тўрига ўз ҳоши-ларини билан илтинаётган ҳамон ўчаб турибди. Ачинарлиси, фуқароларимизнинг ишонувчанлиги, тез ва осон йўллар билан бойиб кетиш истагининг кучлиги, оиладаги салбий муҳит, ота-оналар томонидан фарзандларга берилаётган тарбиянинг етарли эмаслиги оқибатида ушбу жиноятлар содир этилмоқда. Жумладан, Сергели туманида яшовчи Гулзира Абдурахмонова қозғоштирилган "Лилия" исмли номаълум шахсга фоҳишалик билан шугулланиш учун қизларни жўнатишга ваъда беради. Келишувга асосан "Лилия" ҳар бир жўнатишга қиз учун 200 АҚШ долларидан пул ваъда қилади. Мўмай пулнинг дарганини эшитган аёл дарҳол ишга киришади ва бу йўлда фуқаролар Абдулвазиз Йўлдошев ҳамда Комилжон Мухамедовларни ўзига шерик қилиб олади. Улар ўртасида вазифалар ўзаро тақсимланади. Унга кўра, Г.Абдурахмонова қизларни топиб бериши, А.Йўлдошев ва К.Мухамедовлар уларни қўшни республика ҳудудида олиб ўтиб, "Лилия"га тошириши керак эди.

2012 йилнинг июнь ойида 1991 йилда туғилган фуқаро Азиза Худойберганова уларнинг тузоғига алинади. Унга ойига 500 АҚШ доллари миқдорига маош ваъда қилиб, Қозғоғистондаги шерикларига сотиб юборишади. Аслида жиноий гуруҳ аъзолари қизга умуман бошқа иш қилишини айтган эдилар. Бир ярим йил фоҳишалик қилишга мажбур бўлган қиз 2014 йилнинг январь ойида Ўзбекистонга қайтиб келади. Бироқ уни "Лилия" ошонликча қўйиб юбормайди. Юртига қайтаётган А.Худойберганова яна қайтиб келишини, ўзи билан бирга бошқа қизларни ҳам олиб келишини айтади. Гап орасида ўзининг жиноий шериги бўлган Г.Абдурахмоновага ҳам учрашишини тайинлайди.

Юртига қайтиб келган А.Худойберганова "Лилия"нинг айтганларини сўзсиз бажаради. Кўп ўтмай улар уч киши бўлиб, Г.Абдурахмонова бошчилигида яна қўшни республикага отланишади. Бу сафар тузоққа 1985 йилда тутилган Сабоҳат Маннопова ва Камола Тўраевалар ҳам илтишганди. Шукки, бу сафар уларнинг қилмишларидан тегишли идораларнинг хабари бор эди. Шу сабабли жиноий гуруҳ аъзолари жиноятларини якунига еткази олишмади. Улар чегарада ички ишлар ходимлари томонидан қўлга олиндилар. Тергов жараёнида учала кимсаннинг қилмишлари фож этилиб, жиноят ишлари бўйича Сергели туман суди томонидан уларга жазо тайинлаб ҳукм чиқарилди.

Хулоса қилиб шуни айтиш мумкинки, одам савдосига қарши курашиш бугунги кунда нафақат ҳуқуқий муҳофаза қилувчи идораларнинг, балки мамлакатимизда яшаётган, ўзининг юртига, халқига, оиласига ва яқинларининг ҳаёти ҳамда келажагига бефарқ бўлмаган барча фуқароларнинг олдида турган масъулиятли вазифадир.

Қинғир ишга йўл йўқ

Хуршид БАБАЕВ,
Тошкент вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси

Бугун истиқлол шарофати билан юртимизнинг барча гўшаларида архитектура талаблари асосида замонавий бино ва иншоотлар қад ростламоқда.

Айниқса, қишлоқ аҳоли пунктларининг қиёфасини янада яхшилаш, намунавий лойиҳалар бўйича яқка тартибдаги уй-жой қурилиши кўламини кенгайтириш, қишлоқда транспорт ва муҳандислик коммуналхоналарини, ижтимоий ва бозор инфраструктураси объектларини жадал ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Бироқ, қишлоқларда бунёд этилаётган уй-жойларга акротилаётган маблағларни шахсий манфаат кўриш мақсадида талон-торож қилаётган мансабдорлар ҳам афсуски, ўчаб келмоқда.

Бундайларга мисол тариқасида "ARS MICRO PRODUKTIONS" МЧЖ раҳбари А.Ҳакимжанов, "Қишлоқ қурилиш инвест" ИШИК Тошкент вилояти филиали раҳбари ва ушбу филиалнинг техник назоратчиларини келтириш мумкин.

Бу йўлда А.Ҳакимжанов МЧЖ-

нинг низом жамғармасини шакллантирмасдан туриб, танлов савдолари қийматининг 20 фоизи миқдоридеги айланма маблағлари бўлмаса-да, Тошкент вилоятининг Янгийўл тумани, Шўралисой ҚФЙ, Наврўз маҳалласи ҳудудида яқка тартибдаги намунавий лойиҳа асосида 12 та уйнинг қурилишини қалбаки баённома асосида қўлга киритади.

Мазкур қалбаки баённомага асосан, "Қишлоқ қурилиш инвест" ИШИК Тошкент вилояти филиали ва "ARS MICRO PRODUKTIONS" МЧЖ ўртасида 1 млрд. 279 млн. 39 минг сўмлик шартнома тузилади. Шартнома шартига биноан А.Ҳакимжанов юқоридеги манзилда 12 та уйда қурилиш-монтаж ишларини бажаришни зиммасига олади.

Шундан сўнг, жиноий шерикларнинг "ёрдами" билан "Қишлоқ қурилиш инвест" ИШИК Тошкент вилояти филиалидан бажарилган ишлар ҳисоб-фактуралари асос қилинган ҳолда, жами 1 млрд. 219 млн. 304 минг сўмлик пул маблағи "ARS MICRO PRODUKTIONS" МЧЖнинг ҳисоб рақамига ўтказиб

берилади.

Ўз манфаатлари йўлида тиниб-тинчиманган жиноий гуруҳ аъзолари, маълумотнома, ҳисоб-фактураларни қалбакилаштириб, бажарилган ишларни қўйиб ёзиш натижасида 92 млн. 931 минг сўмлик пул маблағларини ўзлаштиришга эришадилар.

Суриштирув ҳамда тергов жараёнида шунингдек, "ARS MICRO PRODUKTIONS" МЧЖ раҳбари А.Ҳакимжанов фуқаролар С.Тошматова, Х.Джамалова, О.Гуламова, Д.Нурматова ва бошқаларнинг 2012 йил сентябрь-декабрь ойларида ишлаган иш ҳақларини ҳам бермасдан келганлиги маълум бўлди.

Барча ҳолатлар юзасидан А.Ҳакимжанов ва бошқалар одил суднинг ҳукми билан тегишли жазоларини олдилар.

Шу ўринда айтиш жоизки, бундай қинғир ишлар ҳеч қачон яхшиликка олиб келмайди, аксинча, жавобгарликка сабаб бўлади.

Нопок ишларнинг илдиизи

Эркин АХМЕДЖОНОВ,
Зарафшон шаҳар прокурори

Бугунги кунда гиёҳвандлик балоси чегара, ўлчов, миқёс билмайган бир офатга айланиб улгурган десак, муболаға бўлмайди. Чунки, унинг касофатидаан ер юзида миллионлаб инсонлар ҳаёт билан эрта вилдолашмоқда, соғлигидан ажрамоқда, оилалар бузилиб кетаяпти. Бу иллат билан боғлиқ жиноятлар сони ортиб бормоқда.

Дастлаб шунчаки кўнгилхушлик ва оддий қизиқиш билан бошланган "гиёҳдан бир тотиб кўриш", кейинчалик унга батамом ўғрианиш, усиз тура оламслик, кунлик "доза"га пул топиш учун ҳар қандай жиноятдан тал тортмаслик каби оқибатларга олиб бормоқда. Дарҳақиқат, гиёҳвандлик бугунги кунда бутун дунё аҳлига жиддий ҳавф солаётди. Шу жиҳатдан келиб чиққан ҳолда бу иллатга қарши республикамизда муросасиз кураш олиб боришмоқда. Аммо ушбу ажал уругини тарқатишга уринаётган кимсалар ҳамон ўчаб турибди.

Ўтган йилнинг 16 ноябрь кuni тегишли органларга фуқаро Бахтиёр Эшанов ўзи яшаб турган хонадондан фуқаролар Г.Раимова ва Л.Худойкуловаларга қонунга хилоф равишда "марихуана" гиёҳвандлик воситасини сотганини ҳақидаги хабар келиб тушади. Мазкур хабар асосида ўтказилган тадбирда бу кимса гиёҳванд моддалар олди-сотдиси билан шугулланаётганлиги маълум бўлди. Б.Эшановнинг хонадонини кўздан кечирилиб, газетига ўралган, келгусида сотиш мақсасида сақлаб қўйилган "марихуана" гиёҳвандлик воси-

таси топилади.

Тергов жараёнида у ушбу гиёҳвандлик воситасини Навоий шаҳрига борганда "Азамат" исмли фуқародан олганлиги аниқланди. Б.Эшановнинг гиёҳванд моддалар билан савдо қилиши ўзининг икромлигидан ташқари, гувоҳларнинг кўрсатмалари ҳамда бошқа далиллар билан ҳам тасдиқланди. Суд Бахтиёр Эшановга 5 йил-у 6 ой муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазосини тайинлади.

Мўмай пул топиш учун ҳеч нарсадан тап тортмайдиган бундай кимсалар мазкур қилмишлари билан ҳали ўн гулидан бир гули очилмаган ёшларни ҳаётдан эрта кетишларига, майиб-мажрўх бўлишларига, турли жиноятларга қўл уришларига сабаб бўлишаяпти. Уларнинг жиноятини ҳеч нарса билан оқлаб бўлмайди.

Яна шуни доимо ёдда сақлаш жоизки, гиёҳвандлик йўлига кириб қолганлар яхшини ёмондан, фойдани зарардан ажрата олмай қолади. Улар нафсларини бир мартагина қондирш учун ҳар қандай мудҳиш жиноятга қўл уришга тайёр туришади. Бу балога гирифторм бўлганлар ўғрилиқ, товламачилик, қотиллик қилишдан, "дори"сига пул топиб бера олманган ота-оналарига, яқинларига зулм қилишдан ҳам тап тортмайдди. Гиёҳвандликнинг зарари уларнинг ўзларигагина эмас, келажақ авлодларга ҳам катта зарар еткази.

Қалбаки ёрлиқлар остидаги сифатсиз ёғлар

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Солиқ, валюта оид жиноятларга ва жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаменти томонидан ҳуфийна иқтисодиётга қарши курашиш борасида кенг қамровли тадбирлар амалга оширилмоқда.

Бу борада ходимларимиз жойларда қонун талаблари, тадбиркорлик фаолияти билан шугулланиш учун юртимизда яратилган шарт-шароит ва имкониятлар, айниқса, қонунчиликда уларга берилган имтиёз ва эркинликлар ҳақида тушунтириш ишлари боришмоқда. Бироқ, бундай тадбирлардан ўзига тегишли хулоса чиқармай, қонун талабларини менсиманган ҳолда ноқонуний фаолият юритаётган фуқароларимиз ҳам ўчаб турибди.

Департаментнинг Қарши туман бўлими ходимлари томонидан ўтказилган тезкор тад-

бирда, фуқаро Очил Саманов ўзига тегишли уйда яширин цех ташкил қилгани аниқланди. Маълум бўлишича, у ҳеч қаерда ишламайдиган фуқаролар Вали Алиев, Комил Нарзиев ҳамда ўғли Ғолиб Очиловлар билан бирга истеъмол учун ярқосиз бўлган пахта ёғини елим идишларга қадоқлаб, уларга қалбаки ёрлиқлар ёпиштириб, гўё қорхоналарда ишлаб чиқарилгандек ҳолга келтириб, бозор ҳудудида аҳолига сотаётган экан.

О.Самановга тегишли автомашина юқонасидан ҳамда унинг цехидан турли ҳажмдаги елим

Хайрулло РУСТАМОВ,
СВОЖДЛҚК департаментининг Қашқадарё вилоят бошқармаси матбуот гуруҳи катта инспектори

идишларга қадоқланган 2023 литр, жами 14 млн. сўмликдан ортиқ ёғ, ускуна ва идишлар ашёвий далил сифатида олиб қўйилди.

Айбдор шахсларга нисбатан жиноят иши қўзғатилиб, суднинг қонуний ҳукми билан жазо белгиланди.

"Устамонлар"нинг қилмишлари уларни қаерга етаклаб келганлиги-ю, ноқонуний фаолиятлари қандай яқун топганилиги шундай йўлда фаолият олиб бораётган бошқа шахсларга ҳам сабоқ бўлади, дея умид қиламиз.

Прокуратура органлари зиммасидаги вазифаларнинг мазмун-моҳиятини қонун устуворлигини таъминлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш, адолат барқарорлигига эришиш ташкил этади.

Мустақиллик йилларида тизим фаолиятида бу мезонлар чинакамга бош мақсадга айланди. Натижада, прокуратура халқ орасида қонун ҳимоячиси сифатида эътибор қозониб, унинг оstonасига турли масалаларда ҳақ-ҳуқуқи муҳофаза қилинишини сўраб, умид ва ишонч билан мурожаат этувчилар кўпайди. Фуқаролардан келадиган ариза ва шикоятларнинг таҳлил эътибори бўлсак, улар иш ҳақлари ни ундириш, ишга тиклаш, ер, уй-жой масалалари, алимент ундириш, тadbиркор, фермерлар ҳуқуқини ҳимоя қилиш, умуман, барча соҳага оид мурожаатлар эканлиги аён бўлади.

Хар бир ариза, шикоят ортда эса инсон ва унинг тақдир, юқорида айтиб ўтганимиздек, адолат қарор топишига умидвор шахс манфаати ётади. Шунинг учун ҳам Наманган вилоят прокуратураси органлари томонидан фуқароларнинг мурожаатларини ўрганиш, ҳал этишда жиддий эътибор билан иш олиб боришмоқда. Аммо мурожаатларни ўрганиш жараёнида ишонч билдирилиб, масъул вазифа топириб қўйилган айрим мансабдорлар қонун талабларига беписсал муносабатда бўлганликларини қўриб, ачинаб кетасан киши. Фуқароларни ҳуқуқий органларга ёки юқори турувчи давлат идораларига мурожаат қилишга айнан шундай сабаблар мажбур этади аслида.

Вилоят, шаҳар ва туман прокуратуралари томонидан ҳар ярим йилда ҳал этилган ариза ва шикоятлар ўрганилиб, натижалари ҳайъат ҳамда тезкор йиғилишларда муҳокама қилиниб, аниқланган хато ва камчиликларни ўз вақтида бартараф этиш ҳамда бу борада келгусидаги ишларни тўғри ташкил этиш чора-тадбирлари белгиланади.

Таҳлиллар шунини кўрсатадики, 2014 йилнинг ўтган даврида вилоят прокуратураси органларига 3956 та ариза-шикоят келиб тушган. Жами ариза ва шикоятлардан 2537 таси

Фуқаро мурожаат этганда унга эътиборсизлик жавобгарликни келтириб чиқаради

ёки 64 фоизи бевосита прокуратура органларида ҳал этилиб, шундан 821 таси (32 фоизи) қаноатлантирилди. Мурожаатларнинг 1318 таси ҳал этиш учун тегишли муассасаларга юборилди, 80 таси эса тергов қилинаётган жиноят ишларига қўшилди.

Ўтган даврда 1988 нафар фуқаро прокуратура органларида қабулда бўлиб, шулардан 1107 нафари шахсан прокурорлар, 461 нафари эса прокурор ўринбосарлари томонидан қабул қилинди. Шунини алоҳида қайд этиш жоизки, вилоят прокурори ва унинг ўринбосарлари томонидан ҳафтада камида икки марта, шаҳар-туман прокурорлари ҳамда ўринбосарлари томонидан ҳар иш кунини фуқаролар қабули йўлга қўйилган.

Вилоят прокуратураси органлари томонидан 522 нафар фуқаро ва юридик шахс меҳнат жамоалари ҳамда яшаш жойларида қабул қилиниб, уларнинг мурожаатлари қонуний ҳал этилиши таъминланди. Мазкур йўналишдаги кенг қамровли фаолият самараси сифатида 2576 нафар фуқаронинг ҳуқуқлари тикланганини алоҳида таъкидлаш ўринлидир. Шунинг учун ҳам тақририй равишдаги аризаларнинг келиб тушиши кескин камайди.

Фуқаролар ва юридик шахсларнинг мурожаатларини ҳал этиш давомида қонунга зид равишда қабул қилинган ҳужжатларни бекор қилиш юзасидан 27 та протест, аниқланган қонунбузилишлари бартараф этиш бўйича 36 та тақдимнома киритилди. 82 нафар масъул ва мансабдор шахсга нисбатан интизомий, 88 нафарига эса маъмурий жавобгарликка тортиш тўғрисида иш қўзғатилди. Шунингдек, 149 млн. 592 минг сўмлик зарар ихтиёрий қопланиб, 866 млн. 385 минг сўмни ундириш борасида судларга 78 та даъво аризалари киритилди. Қўпол қонунбузилиши ҳолатлари юзасидан 33 та жиноят иши қўзғатилиб, айбдор шахсларга нисбатан жазо муқаррарлиги таъминланди. Жумладан, "Норин тола" акциядорлик жамияти раиси А.Акрамовнинг аризаси юзасидан

ўтказилган текширишда жамиятга қарашли "Ҳаққулбод" пахта қабул қилиш пункти товаршуноси Т.Эралиев пахта хомашесидан 454 млн. 380 минг сўмлик камомадга йўл қўйгани маълум бўлди.

Норин туманида яшовчи фуқаро Н.Қўчқоровнинг тумандаги "Бободехон" фермер ҳўжалиги раҳбари Д.Шарипов томонидан экин майдони талон-торож қилинаётгани юзасидан ёзган аризаси ҳам тегишли мутахассислар жалб этилган ҳолда ўрганилди. Аниқланишича, ҳақиқатан ҳам мазкур фермер ҳўжалигида ерлардан мақсадсиз фойдаланиб келинган. Шунингдек, ҳўжалик ривожига хизмат қилиши учун ажратилган имтиёзли кредит маблағлари ҳам талон-торож қилиб юборилган.

Хар икки ҳолат юзасидан жиноят иши қўзғатилиб, жазо муқаррарлиги таъминланди.

Ортимизнинг бугунги иқтисодий тараққиётида тadbиркор ва ишбилармонлар муҳим ўрин тутди. Шу боис, улар давлат томонидан қўллаб-қувватланиб, файрлат-шикоятли, ўз салоҳиятига ишонган кишиларга кенг имкониятлар яратиб берилмоқда. Шунга қарамай, бу масала ҳам тўрларча муносабатда бўлиш ҳоллари учраб турибди.

Вилоят прокуратураси органлари томонидан тadbиркорлик субъектларининг мурожаатларига жиддий эътибор қаратилиб, уларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, фаолиятига тўсиқ бўлаётган ҳар қандай қонунбузилишларига қарши кескин чоралар қўйилмоқда. Мисол учун, вилоят прокуратураси томонидан Чортоқ туманида яшовчи фуқаро Ю.Отабевнинг тadbиркорлик фаолияти юритиш учун ер майдони ажратишда амалий ёрдам сўраб ёзган аризаси ўрганилиб, туман ҳокимининг қарори билан унга "Камер ямаш устанонаси" қуриш учун ер майдони ажратиб берилди. Шунингдек, Ўйчи туманилик Б.Сатторовнинг савдо ва маиший хизмат ҳамда дорихона қурилиши учун ер майдони ажратиш ҳақидаги мурожаати ҳам ихобий ҳал этилди.

Қайд этиш жоизки, истиқлол йилларида ижтимоий муҳофаза масаласига эътибор янада кучайтирилди. Муҳтож қатлам ва гуруҳларга моддий ёрдам кўрсатишнинг самарали механизми ишлаб чиқилди. Буни адолатли амалга оширишда қишлоқ, маҳалла фуқаролар йиғинларига тўлақонли ишонч билдирилди. Бирок, айрим маҳалла мутасаддилари моддий қўмакка муҳтож оилаларни қўллаб-қувватлашда эътиборсизликка йўл қўймоқдалар. Масалан, Косонсой туман прокуратураси томонидан тумандаги "Боғишамол-1" МФЙда яшовчи фуқаро М.Иноятовнинг маҳалла фуқаролар йиғинидан моддий ёрдам кўрсатилмаётгани бўйича мурожаати ўрганилди.

Маълум бўлишича, М.Иноятовнинг оиласи ҳақиқатан ҳам кам таъминланган оила ҳисобланиб, унга маҳалла фуқаролар йиғини томонидан 2011 йил 1 апрелдан 1 октябргача моддий ёрдам тайинланган. Бирок, 2012-2013 йилларда ёрдам кўрсатилмаган. Ўрганиш давомида оиланинг моддий ва мулкий аҳволи таҳлил этилиб, 2014 йил 22 апрелдан 1 ноябргача моддий ёрдам тайинлаш ҳақида комиссия қарори қабул қилиниши таъминланди.

Шунингдек, Учқўрғон туманида яшовчи Ш.Абдуллаевнинг "Учқўрғон пахта тозалаш" акциядорлик жамиятидан иш ҳақини ололмаётганлиги ҳақидаги аризаси туман прокуратураси томонидан ўрганилди. Аниқланишича, 2014 йил 1 январь ҳолатига жамиятдаги 354 нафар ишчи-хизматчи (шу жумладан, Ш.Абдуллаев)нинг 83 млн. 47 минг сўм иш ҳақлари тўланмай келинган. Судга даъво аризаси киритиш орқали ушбу маблағлар, шунингдек, Ш.Абдуллаевнинг январь-февраль ойлари учун ҳисобланган 950 минг сўм миқдоридagi иш ҳақлари ундирилган.

Қайд этиш жоизки, прокуратура органлари томонидан қонунийлик аҳолидан келиб чиққан ҳолда фуқароларнинг мурожаатларига оид қонун ҳужжатлари ижроси мунтазам ўрганиб боришмоқда. Жорий

Неъматилла АБДУЛЛАЕВ,
Наманган вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси

йилнинг ўтган даври мобайнида мазкур йўналишда 36 та текшириш ўтказилди. Шунингдек, аниқланган қонунбузилишларни бартараф этиш юзасидан жойларга 60 та тақдимнома киритилиб, 89 нафар мансабдор шахс интизомий, 65 нафари маъмурий жавобгарликка тортиildi. Қўпол қонунбузилишлар юзасидан 2 та жиноят иши қўзғатилиб, етказилган 12 млн. 525 минг сўмлик зарар ихтиёрий қопланди.

Жумладан, Учқўрғон туман прокуратураси томонидан туман ҳокимлиги ҳамда ўзини ўзи бошқариш органларида ўтказилган текширишларда бир қатор қонунбузилиш ҳолатлари аниқланиб, уларни бартараф этиш юзасидан туман ҳокими ва ҚФЙ раисларига тақдимномалар киритилди. Шунингдек, туман ҳокимининг 1-ўринбосари Д.Тажидинов, туман архитектура ва қурилиш бўлими бошлиғи Я.Эшонхўжаев, туман ҳокимлиги қошидаги лицензия ва савдо гувоҳномалари бериш бўлими бошлиғи Ш.Мирзаев, туман ер ресурслари ва давлат кадастри бўлими бошлиғи И.Асқаров ҳамда 16 нафар маҳалла фуқаролар йиғини раислари маъмурий жавобгарликка тортиildi.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 35-моддасида: "Хар бир шахс бевосита ўзи ва бошқалар билан биргаликда ваколатли давлат органларига, муассасаларига ёки халқ вакилларига ариза, тақлиф ва шикоятлар билан мурожаат қилиш ҳуқуқига эга. Аризалар, тақлифлар ва шикоятлар қонунда белгиланган тартибда ва муддатларда қўриб чиқилиши шарт", дейилган. Хар бир инсон учун шу тарзда ҳуқуқий муҳофаза кафолатланган. Шундай экан, хар бир мутасадди раҳбар фуқароларнинг мурожаатларига Бош Қонунимиздаги ана шу талаб ва бошқа қонун ҳужжатларидаги мезонлар асосида ёндашиши керак.

Юртимизда қўлай ишбилармонлик муҳитини яратишга қаратилган ишловлар асосида туманда тadbиркорлик, кичик бизнес ривожланмоқда, касаначилик кенг йўлга қўйилмоқда. Янги иш ўринлари яратилиб, меҳнат ва бандлик муаммоси ҳал этиб борилаётир. Иш изловчилар, коллежалар битирувчиларини иш билан ташминлаш олийи эътибордаги масалалардан бўлиб келмоқда.

Таъкидлаш жоизки, жорий йилнинг январь-сентябрь ойларида туманимизда режадагига нисбатан бир минча кўп иш ўринлари яратилди. Бандликка қўмаклашиш марказига мурожаат қилган 2121 нафар иш изловчиларнинг 1936 нафари тумандаги корхона, ташкилот ва фермер ҳўжаликларида ишга жойлаштирилди. Касб-хўнажар коллежалари битирувчиларининг 3300 нафардан ошгани иш билан таъминланди. Шунингдек, 8 мартаба ўтказилган бўш иш ўринлари ярмаркаларида 135 нафар фуқаро, шу жумладан, 66 нафар коллеж битирувчиси ўзи таллашган корхона ва ташкилотга касби бўйича ишга жойлашиш имкониятига эга бўлди.

Туман прокуратураси томонидан битирувчиларни иш билан таъминлаш

Кўзбўямачиликка чек қўйилди

жараёни мониторинг қилинди. Масалан, Ижтимоий-иқтисодиёт ва Тиббиёт коллежи битирувчиларининг ишга жойлаштирилиши ўрганилганда, бир қанча сохтакорликлар фoш бўлди.

Расмий маълумотларда қайд этилишича, Ижтимоий-иқтисодиёт коллежини 2013-2014 ўқув йилида битирган талабаларнинг 451 нафари ишга жойлаштирилган. Жумладан, ҳўжатларда коллеж битирувчиси М.Ғуломова "Яхшиев Ғуломжон орзуси" фермер ҳўжалигида иш бошлаган. Бирок, текширишларда туман ҳокимининг 2008 йил 11 ноябрь кунги қарори билан ушбу фермер ҳўжалигининг фаолияти тугатилганлиги аниқланди. Битирувчи М.Ғуломовга очилган меҳнат дафтарчасига эса ишчи вазифасига қабул қилингани тўғрисидаги сохта маълумотлар киритилиб, тугатилган фермер ҳўжалигига тегишли муҳр билан тасдиқланган. Ушбу коллеж битирувчиси М.Машрабова 14-умумтаълим мактабига 2014 йил 30 июнь кунини ишга қабул қилингани ҳақида маълумот берилган. Меҳнат дафтарчасига ёзилиб, буйруқдан нусха тақдим этилган. Бирок,

М.Машрабованинг мактабда ишлаётгани маълум бўлди. Яна бир талаба Б.Абдурахмонов 2014 йил 25 июнь кунини 43-мактабгача таълим муассасасига ишга қабул қилинган, лекин бўш иш ўрни бўлмагани тўғрисида иш билан таъминланмаган. 22-умумтаълим мактабига ишга қабул қилинган битирувчи Х.Узоқованинг ҳам аслида ишлаётгани аён бўлди.

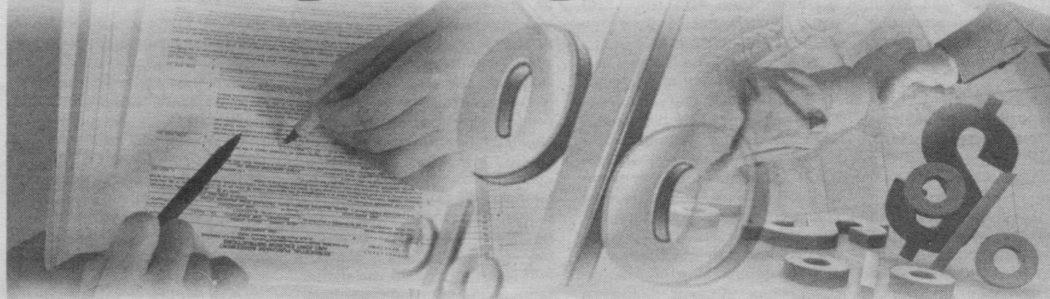
Тумандаги тиббиёт коллежини 2013-2014 ўқув йилида битирганларнинг 145 нафари иш билан таъминлангани ҳақидаги маълумотларда ҳам кўзбўямачиликка йўл қўйилганлиги фoш бўлиб қолди. Хусусан, битирувчи К.Тоштемирова тегишли меҳнат дафтарчасига "Усмонобод" фермер ҳўжалигига ишга қабул қилингани ҳақида сохта ёзув киритилиб, муҳр билан тасдиқланган. Текширишда аниқланишича, ушбу фермер ҳўжалигининг фаолияти туман ҳокимининг 2014 йил 7 март кунги қарори билан тугатилган экан.

Фаолияти тугатилган фермер ҳўжаликларида ташқари хали иш бошлаган муассасасига ҳам битирувчилар

Шамсиддин ТУРДАЛИЕВ,
Бешарик туман прокурори

нинг ишга қабул қилингани ҳақида сохта буйруқлар чиқарилганлиги аниқланиб қолди. Ана шундай буйруқ билан ҳамширалик йўналиши битирувчиси М.Эргашева гарчи туман ҳокимлиги инспекциясида рўйхатдан ўтган бўлса-да, фаолиятини бошлаган "Бешарик шифо маскани" хусусий корхонасига ишга қабул қилинган. Коллежининг ҳамширалик иши йўналиши битирувчиси Н.Ўрмонова ҳам 2014 йил 2 июль кунини Бешарик Миллий кураш федерациясида ҳамшира сифатида иш бошлаган. Текширишларда Н.Ўрмонова ушбу ташкилотда умуман ишламагани аниқланди. Мониторингда аниқланган Ижтимоий-иқтисодиёт ва Тиббиёт коллежалари битирувчиларини ишга жойлаштириш борасидаги қонунбузилиш ҳолатларига нисбатан тегишли прокурор назорати ҳўжатлари қўлланилди ва битирувчиларни ишга жойлаштириш чоралари қўрилди.

Кредит шартномаси тушунчаси ва уни бузиш оқибатлари

Фуқаролик ҳуқуқида ҳуқуқий нормалар билан тартибга солинадиган, иқтисодий муносабатларнинг баъзи бир турларининг ўзига хосликларини назарда тутилган шартномалар тизими ишлаб чиқилган. Банк-кредит муносабатлари соҳасидаги шартномалар ҳам шу тоифага киради. Кредит олиш бўйича миқдор билан банк ўртасидаги муносабатлар кредит шартномаси шартларига мувофиқ йўлга қўйилади.

Банк ҳисоб варағи шартномасига мувофиқ, банк ҳисоб варағида пул маблағлари йўқлигига қарамай, мизожнинг талабларига мувофиқ, тўловларни амалга оширган ҳолларда банк миқдорга тўлов амалга оширилган кундан бошлаб тегишли суммага кредит берган (ҳисоб варағини кредитлаш) ҳисобланади.

Кредит олиш ва уни қайтариш жараёнини батафсил тартибга солидиган Фуқаролик кодексининг қабул қилиниши тадбиркорлик фаолиятининг барча турлари учун қулай ҳуқуқий замин яратди.

Кредит шартномаси бўйича бир тараф — банк ёки бошқа кредит таъшилотли иккинчи тарафга шартномада назарда тутилган миқдорда ва шартлар асосида пул маблағлари (кредит) бериш, қарз олувчи эса олинган пул суммасини қайтариш ва унинг фоизларини тўлаш мажбуриятини олади.

Кредит шартномаси консенсуалдир, яъни унинг тузилиши учун тарафларнинг розилиги кифоя. Бунда кредит бериш шартномада кўрсатилган маълум шарт-шароитларнинг юзга келишига боғлиқ бўлади. Кредит шартномаси реал шартнома бўлиб, тарафлар шартномада кредит берилишини қандайдир шарт-шароитлар юзга келганлигининг шарт, деб белгиланган бўлмаса, пул қарз олувчига берилган вақтдан бошлаб у тузилган ҳисобланади. Бундай ҳолларда кредит шартномасини тузаётган пайтда нима пул бериш дақиқаси, деб ҳисобланишини кўрсатиш жуда муҳимдир. Зеро, шу дақиқадан бошлаб ушбу кредит шартномаси бўйича тарафларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари юзга келади.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексидан шартномавий муносабатларнинг асосий тамойиллари белгиланган. Биринчи навбатда битим муайян ҳуқуқий натижага эришишга қаратилган идоравий акт ҳисобланади. Бу ирода тегишли шартномани тузишда намоён бўлади, шу сабабдан қонун чикарувчи Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексидан фуқаролар ва юридик шахслар шартномалар тузишда эркин эканлигини англатувчи шартнома эркинлиги тамойилига алоҳида урғу берган.

Тегишли шартлар моҳияти қонун ёки бошқа ҳуқуқий ҳужжатларда кўрсатиб қўйилган бўлмаса, шартнома шартлари тарафларнинг ихтиёри бўйича аниқланади. Шартнома шарт ҳуқуқий норма томонидан назарда тутилган бўлса-да, факат тарафлар бошқа нарсага келишиб олмаганликлари учун (диспозитив норма) қўлланилаётган бўлса, тарафлар шартномага ушбу норма тарафлари томонидан қўлланилмаслигини киритиб қўйишлари ёхуд ҳуқуқий нормада назарда тутил-

ганидан ҳам яхшироқ шарт белгилашлари мумкин. Шартномада шундай шарт мавжуд бўлмаса, диспозитив ҳуқуқий норма амал қилади. **Масалан, қарз олувчи кредиторни шартнома бўйича кредит бериш белгиланган муддатдан илгари кредит олишдан тўлиқ ёки қисман воз кечиши мумкин. Кредит шартномасида тарафлар қуйидаги шартларни ёзиб қўйишлари мумкин:**

- кредит олувчи кредит олишни рад этишга ҳақли эмас;
- кредит олувчи кредитдан қисман эмас, тўлиқ воз кечиши мумкин;
- кредит олувчи кредитнинг маълум қисмидан воз кечиши мумкин ва бошқалар.

Шартномада ушбу шарт айтилган бўлса, Фуқаролик кодексининг 746-моддаси 2-қисми амал қилади, яъни қарз олувчи кредит олишдан бутунлай ёки қисман бош тортишга ҳақлидир.

Шартнома тузаётганда банк билан миқдор ўртасида пайдо бўладиган зиддиятлар тарафлар келишувидан назарда тутилган ҳоллардагина ҳўжалик суди томонидан қўриб чиқиши мумкин. Кредит шартномасини тузиш бўйича юзга келган баҳслар хусусидаги шикоятни иш юриштишга қабул қилаётганда баҳсларни ҳал этиш учун ҳўжалик судига ошириш хусусида тарафлар ўртасида ўзаро келишув, битим тузилган ёки тузилмаганлигини аниқлаб оладилар.

Бундай битимнинг мавжуд эмаслиги шикоят-аризани қабул қилишни рад этишга асос бўлади. Аммо, агар унда иккинчи тараф томонидан бу баҳсни ҳўжалик судига ошириш хусусида бир битимга келишга эришилган бўлса, шикоят-ариза ва иш юриштишга қабул қилинади.

Банкнинг истеъмолчига кредит беришга имконияти бўла туриб, оммавий шартнома тузишдан бош тортишга йўл қўйилмайди. Банк оммавий шартнома тузишдан асоссиз равишда бош тортиганда, қарз олувчи банкни шартнома тузишга мажбур қилишлари талаб қилиб, судга мурожаат қилишга ҳақлидир.

Оммавий шартноманинг алоҳида шартлари бўйича тарафлар ўртасида келиб чиққан зиддиятлар миқдор томонидан қўриб чиқиш учун судга оширилиши мумкин, бунда банкнинг розилиги талаб этилмайди. Бундай ҳолларда банк шартнома тузишдан асоссиз бўйин товланган сабабли етказилган зарарни бошқа тарафга тўлаши лозим. Банкка кредит беришнинг имкони бўлмаганлигини исботлаш учун вақт берилади.

Фуқаролик кодексидан дастлабки шартномани қўллаш тартиби ҳам баён қилинган бўлиб, унга қўра, тарафлар келгусида дастлабки шартномада на-

зарда тутилган шартлар асосида кредит шартномасини тузадилар.

Дастлабки шартномада тарафларнинг асосий шартномани тузиш муддати кўрсатилган бўлади. Агар дастлабки шартномада бу муддат кўрсатилмаган бўлса, тарафлар дастлабки шартнома имзолангандан кейин бир йил ичида асосий шартномани тузишлари керак. Тарафлар шартнома тузишлари лозим бўлган муддат ўтиб кетганда (тарафлар шартномани тузмасалар), дастлабки шартнома бўйича юзга келган мажбуриятлар тугатилади.

Банкнинг дастлабки шартномада кўрсатилган муддат ичида асосий шартномани тузишдан бош тортишига йўл қўйилмайди. Дастлабки шартномани тузган тарафлардан бири асосий шартнома тузишдан бўйин товланган ҳолларда, иккинчи тараф кредит шартномасини тузишга мажбур қилиш талаби билан судга мурожаат қилишга ҳақлидир.

Шартнома тарафлардан бирининг оферта (шартнома тузиш ҳақида таклиф) йўллаши ва иккинчи тараф уни акцептлаши (таклифни қабул қилиши) йўли билан тузилади.

Бир ёки бир неча муайян шахсга шартнома тузиш учун юборилган таклиф оферта дейилади. Масалан, юридик шахс банкдан кредит беришни сўраши мумкин. Бу таклиф етарли даражада аниқ бўлиши ва таклифни киритган шахс ўзини таклиф йўллаган ва уни қабул қиладиган шахс билан шартнома тузган, деб ҳисоблаш ниятини ифода этиши лозим. Шу сабабли у кредит шартномасини тузиш учун зарур бўлган барча муҳим шартларни ўзида мўжассам этган бўлиши лозим. Таклиф шартнома лойиҳаси ёки хат шаклида бўлиши керак.

Қабул қилувчи тараф олган оферта уни акцептлаш учун белгиланган муддат ичида, агар офертанинг ўзида бошқача тартиб шарт қилиб қўйилган бўлмаса ёки таклиф моҳиятидан ёхуд у йўллаган вазиятдан англашмаса, қақириб олиниши мумкин эмас. Масалан, фуқаронинг банк томонидан қабул қилинган кредит шартномаси тузиш хусусидаги ёзма илтимосномаси, уни акцептлаш учун белгиланган муддат мобайнида агар унда бошқача тартиб хусусида сўз юритилмаган бўлса, фуқаро томонидан қақириб олиниши мумкин эмас. Бу қонданинг бузилиши бошқа тарафининг офертанинг қақириб олиниши сабабли қўрган зарарларини қоплаш мажбуриятини келтириб чиқариши мумкин.

Оферта (шартнома лойиҳаси) йўллаган тараф учун шартнома тузиш мажбурий бўлган ҳолларда, оферта олинган кундан бошлаб ўттиз кун мобайнида бошқа тарафга акцепт тўғрисидаги ёки акцептдан бош тортиши тўғрисидаги ёхуд офертани бошқа шартларда акцептлаши тўғрисида билдиришнома жўнатиши керак.

Оферта йўллаган ҳамда шартнома тузиши мажбурий бўлган тарафдан офертани бошқа шартларда акцептлаш тўғрисида билдиришнома олган тараф бундай билдиришнома олинган кундан ёки муддати тугаган кундан бошлаб

Улугбек АХУНОВ,
Бош прокуратура бошқарма катта прокурори
Фуркат ШОДМАНОВ,
Бош прокуратуранинг ОУК катта ўқитувчиси

ўттиз кун мобайнида шартнома тузиш чоғида юз берган келишмовчиликларни қўриб чиқиш учун судга мурожаат этишга ҳақлидир.

Қонунчиликка мувофиқ, шартнома тузиш оферта (шартнома лойиҳаси) йўллаган тараф учун мажбурий бўлган ва унга ўттиз кун мобайнида шартнома лойиҳасига келишмовчиликлар баённомаси юборилган ҳолларда бу тараф келишмовчиликлар баённомасини олган кундан бошлаб ўттиз кун мобайнида бошқа тарафга шартномани унинг тахририда қабул қилишини ёки келишмовчиликлар баённомасини рад этишини билдириши лозим.

Келишмовчиликлар баённомаси рад этилганида ёки уни қўриб чиқиш натижалари тўғрисидаги билдириш кўрсатилган муддатда олинмаганида келишмовчиликлар баённомасини йўллаган тараф шартнома тузиш чоғида юз берган келишмовчиликларни қўриб чиқиш учун судга оширишга ҳақлидир.

Фуқаролик кодексидан белгиланган талабга мувофиқ, шартнома тузиши мажбурий бўлган тараф уни тузишдан бош тортса, иккинчи тараф уни шартнома тузишга мажбур қилиш ҳақидаги талаб билан судга мурожаат қилишга ҳақлидир. Шартнома тузишдан асоссиз равишда бўйин товланган тараф шу туфайли бошқа тарафга етказилган зарарларни қоплаши лозим.

Кредит шартномаси талабларини бузган шахс бундай қилмиши натижасида фойда қўрган бўлса, ҳуқуқи бузилган тараф зарарни қоплаш ҳақидаги талаб билан бир қаторда, биринчи тараф қўрган фойда ҳажмидаги олинмай қолган фойдани тўлаб бериш тўғрисида талаб ҳам қўйиши мумкин.

Қопланиши лозим бўлган зарар миқдори қўпгина ҳолларда аниқ зарарни ва олинмай қолган фойдани ҳисоблаб чиқишда қандай баҳолаш қўлланилишига боғлиқ. Фуқаролик кодексидан бозор иқтисодиёти шароитида мавжуд бўлиши мумкин бўлган ҳолатларни ҳисобга олган ҳолда маълум қоидалар ишлаб чиқилган. Унга асосан, агар қонун ҳужжатларида бошқача ҳол назарда тутилган бўлмаса, мажбурият ижро этилиши лозим бўлган жойда, қарздор кредитор талабларини ихтиёрий равишда қондирадиган кунда, агар талаб ихтиёрий равишда қондирилмаган бўлса, даъво қўзғатилган кундан амалда бўлган нарх эътиборга олинади.

Қонунда ёки шартномада жавобгарликнинг бошқа асослари назарда тутилган бўлмаса, шартнома шартларини бажармаган ёки лозим даражада бажармаган тарафининг айби, ғаразли мақсад ёки эътиёсизлиги, жавобгарликнинг асоси деб ҳисобланади. Масалан, ижро вақтини ўтказиб юборган қарздор кредиторга вақтини ўтказиб юбориши натижасида етказилган зарар ҳамда ижрони кечиктирган пайтда қўтилмаганда юзга келган оқибатлар учун жавоб беради.

Шартномада олдини олиб бўлмайдиган вазиятлар, форс-мажор вужудга келганда жавобгарликдан озод қилишни назарда тутадиган қоидалар белгиланиши мумкин. Шартномада ёки қонунда бу қоида белгиланмаган бўлса, бундай ҳолатлар юз берган тақдирда ҳам жавобгарлик вужудга келади.

Янги эҳтиёт чорасининг моҳияти

Мамлакатимизда босқичма-босқич ва изчил давом эттирилаётган суд-ҳуқуқ ислохотлари, энг аввало, қонун устуворлигини таъминлашга, инсон ҳуқуқлари ва манфаатларини ишончли ҳимоя қилишга қаратилган.

Мазкур соҳадаги ислохотлар, ҳусусан, жиноят-процессуал қонунчилигининг либераллашувига ҳамда жиноий-ижтимоий муносабатларда демократик институтларнинг аҳамияти ва таъсири ошишига олиб келмоқда. Кейинги йилларда Ўзбекистон Республикаси Жиноят-процессуал кодексидаги киритилаётган қўшимча ва ўзгаришлар ҳамда уларни такомиллаштириш юзасидан билдирилаётган тақдирлар шундан далолат беради.

Жиноят содир этилгани ёки уни содир этишга тайёргарлик қўрилаётгани тўғрисидаги хабарни текшириш, жиноятни тез ва тўла очиб, унда айбдор бўлган шахсларни фош этиш ҳамда адолатли жазо берилишини таъминлаш демократик ҳуқуқий давлат органларининг муҳим вазифаларидан биридир.

Маълумки, жиноят процессида қўлланиладиган эҳтиёт чоралари — мажбурий таъсир кўрсатиш чоралари ҳисобланиб, айбланувчи, судланувчи суриштирувдан, дастлабки терговдан ва суддан бўйин товлашининг олдини олиш, унинг бундан кейин содир этиши эҳтимол бўлган жиноий фаолиятининг олдини олиш, унинг иш бўйича ҳақиқатни аниқлашга ҳалал берадиган уринишларига йўл қўймаслик, ҳукмининг ижро этилишини таъминлаш мақсадларини ўз олдига қўяди.

Жиноят-процессуал кодексининг 237-моддасида эҳтиёт чораларининг турлари санаб ўтилган бўлиб, уларга: муносиб ҳулқ-атворда бўлиш тўғрисидаги тилхат, шахсий кафилилик, жамоат беришмаси ёки жамоанинг кафилиги, гаров, қамоқда сақлаш, вояга етмаганларни қузатув остига олиш учун топишириш ва ҳарбий хизматчининг ҳулқ-атвори устидан қўмондонлик қузатувни қиладиган қонун талабларига кўра, шахсга бир вақтнинг ўзида ушбу эҳтиёт чораларининг фақат биттаси қўлланилиши мумкин.

Амалётдан маълумки, айбланувчининг суддан, дастлабки терговдан яширинмоқчи, ҳақиқатнинг қарор топишга тўқсинлик қилмоқчи, жиноий фаолиятни давом эттирмоқчи эканлигини исботлаш анчайин мушкул иш. Эҳтиёт чорасини танлашда қўйилган айбнинг оғирлиги, айбланувчининг шахси, шуғулланидиган машғулоти, турмуш тарзи, соғлиги, оилавий аҳоли ва бошқа ҳолатлар асос сифатида эътиборга олиниши зарур.

Эҳтиёт чорасини танлашда айбланувчининг шахсига эътибор қилинган экан, унинг ўз орасига садоқати, ҳақгўйлиги,

меҳнатга бўлган муносабати, жамоат билрлашмасининг бу шахсга билдирган ишончи, унинг рағбатланганлиги ва унга нисбатан қўлланилган таъсир чоралари инобатга олинади. Айбланувчининг машғулоти турли эҳтиёт чораларининг баъзи турларини танлашда аҳамиятли бўлиб, агар у ишласа, унинг жамоадаги мавқеи қандай ёки яқин тартибда меҳнат фаолияти билан шуғулланиши ва бошқа шу каби фаол фаолиятига доир саволларга жавоб беради.

Айбланувчининг ёши эса унинг интеллектуал ривожланиш даражаси, хатти-ҳаракати, қайси муҳитга тегишли эканлигидан дараж беради ва унга нисбатан эҳтиёт чораси танланганда ана шуларга эътибор қаратилади. Одатда ёши жуда катта бўлган шахсларни қамоққа олишга эҳтиёт чораси танланганда ана шуларга эътибор қаратилади. Одатда ёши жуда катта бўлган шахсларни қамоққа олишга эҳтиёт чораси танланганда ана шуларга эътибор қаратилади. Одатда ёши жуда катта бўлган шахсларни қамоққа олишга эҳтиёт чораси танланганда ана шуларга эътибор қаратилади.

Айбланувчининг соғлиги ҳам баъзи ҳолларда унинг қамоққа олинишини истисно қилиши мумкин. Барча ҳолларда соғлиги ёмон шахсга нисбатан эҳтиёт чорасини танлашда касаллигининг оғирлиги ва давомийлиги эътиборга олинади. Бунини текшириш учун қўйилган суд-тиббий экспертизаси ўтказилади.

Айбланувчининг оилавий аҳоли ҳам унга нисбатан эҳтиёт чорасини танлашда муҳим аҳамиятга эга. Унинг уйланганлиги (эрга текканлиги), ёш болалари, қарамоғида пенсия ёшидаги ота-онаси борлиги, айбланувчи билан улар ўртасидаги самимий муносабатларнинг мавжудлиги каби ҳолатлар айбланувчининг дастлабки терговдан, суддан яшириниши, ҳукм ижросидан бўйин товлаши, янги жиноятга қўл уриши ва иш бўйича ҳақиқатни аниқлашга тўқсинлик қилиши эҳтимоллини камайтиради.

Эҳтиёт чорасини танлашда Жиноят-процессуал кодексида кўзда тутилган ҳолатларга айбланувчининг ҳомиладорлиги, унинг ҳарбий хизматга қақчиллиги, судланганлиги, Ватан олдидаги хизматлари ва бошқа шу каби эътиборга молик ҳолатлар инобатга олинади.

Қамоққа олиш эҳтиёт чораси шахсининг ҳуқуқ ва эркинликларини сезиларли

равишда чеклаш билан боғлиқ.

Албатта, шахсга нисбатан ЖПКда белгиланган эҳтиёт чоралардан бирининг танланиши — жамиятда адолатли қарор топтиришга қаратилган бўлади. Шу боисдан ҳам мамлакатимизда қонун устуворлигини таъминлаш мақсадида бу борадаги қонун нормалари янада такомиллаштирилиб боришмоқда. Ҳусусан, жорий йилнинг 5 сентябрь кунин эълон қилинган "Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги Қонунга биноан Жиноят-процессуал кодекси ушбу қамоғи қўйилишидаги янги эҳтиёт чораси билан тўлдирилди.

Эндиликда Жиноят-процессуал кодексида янги киритилган 242-1-моддага кўра, ушбу қамоғи гумон қилинувчига, айбланувчига ёки судланувчига нисбатан қамоққа олиш тарзидаги эҳтиёт чорасини танлаш учун асослар мавжуд бўлмаганда, унинг ёши, соғлиги ҳолатини, оилавий аҳолини ва бошқа ҳолатларини ҳисобга олган ҳолда қамоққа олиш мақсадида номувофиқ деб топишдан тақдирда қўлланилади.

Ушбу қамоғи гумон қилинувчининг, айбланувчининг ёки судланувчининг жамиятдан тўлиқ ёхуд қисман ажратиб қўйилиб, ўзи мулкдор, ижарага олувчи сифатида ёки бошқа қонуний асосларда яшаб турган турар жойда тақиқлар (чекловлар) юқлатилган, шунингдек, унинг устидан назорат амалга оширилган ҳолда бўлишидан иборат бўлади.

Гумон қилинувчининг, айбланувчининг ёки судланувчининг соғлиги ҳолатини ҳисобга олган ҳолда тиббий муассаса ушбу қамоғида сақлаш жойи эътиб белгиланиши мумкин. Ушбу қамоғи тарзидаги эҳтиёт чорасини танлаш тўғрисидаги қарорда гумон қилинувчи, айбланувчи ёки судланувчи дучор қилинадиган озодлик бўйича аниқ тақиқлар (чекловлар), шунингдек, ўрнатилган тақиқларга (чекловларга) риоя этилиши устидан назоратни амалга ошириш зиммасига юқлатилаётган орган кўрсатилади.

Ўзига нисбатан ушбу қамоғи тарзидаги эҳтиёт чораси танланган шахсга муайян шахслар билан алоқада бўлиш, хат-хабар олиш ва жўнатиш, ҳар қандай алоқа воситаларидан фойдаланиш ва улар ёрдамида сўзлашувлар олиб бориш, ушбу жойини тарқ этиш каби тақиқлар (чекловлар) ўрнатилиши мумкин. Гумон қилинувчи, айбланувчи ёки судланувчи барча тақиқларга (чекловларга) ёхуд улардан айримларига дучор этилиши мумкин.

/Давоми 6-бетда/

Республикамиз мустақилликка эришгандан сўнг демократик ҳуқуқий давлат қуриш, адолатли фуқаролик жамиятини шакллантириш йўлидан аамал қалам ташлаган ҳола жаҳон ҳамжамиятида мустақкам ўрин эгалламақда. Бу борада юртимизда турли соҳаларда кенг қўламли ислохотлар ўтказилмоқда.

Ислохотлар муҳим аҳамиятга эга

Искандар МАХМУДОВ,

Наманган шаҳар прокуратураси
терговчиси лавозимида иш ўрганувчи

Бунин қонунчилик тизимидаги ислохотларнинг жадаллашуви, фуқароларнинг ҳақ-ҳуқуқлари, жамият ва давлат манфаатларини ҳимоя қилишга қаратилган қўллаб қонун ҳужжатлари, фармон ва қарорлар қабул қилинаётгани билан ҳам изохлаш мумкин. Суд-ҳуқуқ тизимини ислох этиш узлуксиз жараён бўлиб, бунда ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари томонидан қонун нормаларини амалда қўллаш фаолиятига дахлдор қонунларни такомиллаштириб бориш талаб этилади. Жорий йил 28-29 август кунлари Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг 15-ялпи мажлисида маъқулланиб, 4 сентябрь кунин имзоланган "Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги Қонуннинг кучга кириши билан юзага келадиган бир қатор муҳим масалаларга ойдинлик киритилди.

Жумладан, Ўзбекистон Республикасининг 1994 йил 5 майда қабул қилинган "Банкротлик тўғрисида"ги Қонунининг (2003 йил 24 апрель билан янги тахрирда эълон қилинган) 19-моддаси учинчи қисми "сохта банкротлик, банкротлиқни яшириш ёки қасддан банкротликка олиб келиш аломатларини аниқлашга доир ҳаракатларни амалга ошириш ва чора-тадбирлар қўриши ҳамда улар ҳақида кредиторлар йиғилишига, ҳўжалик судига, банкротлик тўғрисидаги ишлар бўйича давлат органига, шунингдек, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга хабар бериш", деган бешинчи хат-боши билан тўлдирилди.

"Банкротлик тўғрисида"ги Қонуннинг 36-моддасида банкротлик тўғрисидаги ишда иштирок этувчи шахслар рўйхати кўрсатиб ўтилган. Унга кўра, қарздор, суд бошқарувчиси, кредиторлар, улар томонидан қарздорга ушбу қонунда белгиланган тартибда талаблар тақдим этилган пайтдан эътиборан, банкротлик тўғрисидаги ишлар бўйича давлат органи ва банкротлик тўғрисидаги иш прокурорнинг аризаси асосида қўрилаётган ҳолларда, прокурор банкротлик тўғрисидаги ишда иштирок этишда. Қонунда назарда тутилган ҳолларда банкротлик тўғрисидаги ишда қарздорнинг ходимлари вакили, қарздорнинг муассислари (иштирокчилари) вакили ёки қарздорнинг мол-мулки эгаси, қарздор яққа тартибдаги тадбиркорнинг вакили, кредиторлар йиғилиши (кредиторлар қўмитаси) вакили ҳамда бошқа шахслар иштирок этишлари мумкин.

2014 йил 4 сентябрдаги қонун билан "Банкротлик тўғрисида"ги Қонуннинг 36-моддаси учинчи қисм билан тўлдирилди. Яъни эндиликда банкротлик тўғрисидаги ишда иштирок этувчи шахслар банкротлик тўғрисидаги ишда қўлланиладиган ҳар қандай тартиб-таомил жараёнида ҳўжалик судига сохта банкротлик, банкротликни яшириш ёки қасддан банкротликка олиб келиш аломатларини аниқлаш мақсадида экспертиза тайинлаш тўғрисидаги илтимоснома билан мурожаат қилиши мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 181-моддаси

"Банкротликни яшириш" дея номланиб, унга кўра, ҳўжалик юритувчи субъектнинг ҳақиқатга тўғри келмайдиган маълумот ва ҳўжатларни тақдим этиши, бухгалтерлик ҳисоботларини бузиб кўрсатиш йўли билан иқтисодий жиҳатдан ўзининг тўловга қодирлигини йўқотганлигини ёки иқтисодий ноқорлигини бошқача тарзда қасддан яшириши кредитдорларга кўп миқдорда зарар етказилишига сабаб бўлса, энг кам ойлик иш ҳақининг юз бараваридан икки юз бараваригача миқдорда жарима ёки беш йилгача муайян ҳуқуқдан маҳрум қилиш ёхуд уч йилгача ахлоқ тузатиш ишлари ёки уч йилгача озодликдан маҳрум қилиш билан жазоланиши белгиланган.

Бироқ, банкротликни яшириш билан қасддан банкротликка олиб келиш бир-биридан фарқ қилади. Шу боис, қонун билан Жиноят кодекси "Қасддан банкротликка олиб келиш" номли 181-1-модда билан тўлдирилди. Яъни яққа тартибдаги тадбиркор томонидан ёки юридик шахс мансабдор шахси, муассиси (иштирокчиси) ёхуд мол-мулкнинг мулкдори томонидан шахсий манфаатларини ёки бошқа шахсларнинг манфаатларини кўзлаб содир этилган қасддан банкротликка олиб келиш, яъни тўловга қобилиятсизлиқни қасддан юзага келтириш ёки ошириш, ушбу яққа тартибдаги тадбиркорнинг ёки юридик шахсининг барқарор иқтисодий ноқорлигига (банкротлигига) олиб келса, кредиторларга кўп миқдорда зарар етказилишига сабаб бўлса, энг кам ойлик иш ҳақининг юз бараваридан икки юз бараваригача миқдорда жарима ёки беш йилгача муайян ҳуқуқдан маҳрум қилиш ёхуд уч йилгача ахлоқ тузатиш ишлари ёки уч йилгача озодликдан маҳрум қилиш билан жазоланади.

Этазилган моддий зарарнинг ўрни қопланган тақдирда, озодликдан маҳрум қилиш тариқасидаги жазо қўлланилмайди.

Кодексида бундай норманинг киритилиши юқорида айтиб ўтганимиздек, биринчидан, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари томонидан қонун нормаларини амалда қўллаш фаолиятига ойдинлик киритса, иккинчидан, "Банкротлик тўғрисида"ги Қонунга киритилган ўзгариш ва қўшимчаларнинг узвий давомий ҳамда қонунларни бир-бирига мувофиқлаштиришидир.

Бир сўз билан айтганда, мазкур қонуннинг кучга кириши суд-ҳуқуқ тизимида амалга оширилаётган ислохотларни янги мазмун-моҳият билан бойитиш, фуқароларнинг ҳуқуқ-эркинликлари, жамият ва давлат манфаатларини самарали ҳимоя қилишга замин яратди. Чунки дунё миқёсида ишончли молиявий инфратузилмалар гарови бўлган банкротликка доир ҳуқуқий муносабатлар, яъни кредитор ва қарздор ўртасидаги муносабатлар режимининг қай даражада тартибга солинганлиги муҳим аҳамиятга эга.

Қонунга ҳилоф равишда алкоғолли маҳсулотларни муомалага киритиш билан боғлиқ жиноятлар ва бошқа ҳуқуқбузарликларнинг шаклланиши ҳамда ривожланишига имконият яратувчи криминален омилини бартараф этиш бу турдаги қонунбузилиши ҳолатларининг қисқаришида асосий мезонлардан бири ҳисобланади.

Жиноятга жазо муқаррар

Шуҳрат АБДУЛЛАЕВ,
Бош прокуратура ҳузуридаги СВОЖДҚЛҚ департаментининг бўлим катта инспектори

Алкоғолли маҳсулотларни қонунга ҳилоф равишда муомалага киритиш билан боғлиқ жиноятларни белгилувчи омилар орасидан уларнинг ўзaro боғланган ахлоқий, сиёсий, ҳуқуқий, ташкилий, ижтимоий ва ахлоқий омиларини ажратиш лозим бўлади.

Сир эмаски, қалбаки ароқ маҳсулотларидан олинадиган капиталнинг айлиниш суръати нарқобизнесдан анча юқоридир. Бунга бир қанча омилар — ичкиликбозлик ва алкоғолли маҳсулотларнинг озлиги, алкоғолли маҳсулотларни ишлаб чиқариш ҳамда муомалага киритиш учун жавобгарлик доираси гиёҳвандлик воситалари билан қонунга ҳилоф равишда муомалада бўлишга қараганда анча енгиллигидир.

Алкоғолли маҳсулотларни ишлаб чиқариш ва муомалага киритишнинг кескин пасайиши билан боғлиқ вазиятнинг салбий оқибатлари ҳам маълум. Алкоғолли маҳсулотларни ишлаб чиқариш ҳажмини кўпайтириш ва унинг нархларини сезиларли даражада пасайтириш зарурлиги ҳақидаги фикр-мулоҳазалар ҳам диққатга сазовор бўлса-да, аммо ичкиликбозликнинг кўпайишига олиб келиши оқибатини ҳам унутмаслик лозим.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Солиқ, валютга оид жиноятларга ва жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаменти органлари томонидан ҳуфиёна иқтисодиётга қарши курашиш борасида кенг қамровли тадбирлар амалга оширилмоқда.

Мисол учун, департаментнинг Қарши туман бўлими ҳодимлари томонидан бу борада олиб бориладиган тезкор тадбирда, Косон туманида яшовчи фуқаролар Салим Солиев ҳамда Тўхта Комиллов (исм-фамилиялар ўзгартirilган) "Дамас" русумли автомашинада яширин ҳалқада қўлбола усулда тайёрланиб, қалбаки акциз маркалари ёпиштирилган, давлат стандарти талабига жавоб бермайдиган 300 дона "Зелёный Город" номли ароқ маҳсулотини ҳаридор Б.Боллиевага 1 млн. 50 минг сўмга сотган вақтда ушланган. Улардан ароқ маҳсулотлари ва "Дамас" русумли автомашина ашёвий далил сифатида олинган.

Суриштирув жараёнида С.Солиев ва Т.Комиллов ушбу яроқсиз алкоғолли маҳсулотларни Косон шаҳар Сариқул маҳалласида яшовчи фуқаро А.Хамидовдан олганликларини билдириб, кўрсатма беришди. А.Хамидовнинг хонадонини ва ёрдамчи хоналарни кўздан кечирилганда қўлбола усулда қадокланган, қалбаки акциз маркалари ёпиштирилган, давлат стандарти талабига жавоб бермайдиган 754 дона "Зелёный Город" номли ароқ маҳсулотлари борлиги аниқланиб, ашёвий далил сифатида олинган. Маҳсулотлар тегишли экспертизадан ўтказилганда, акциз маркалари ҳамда этикеткалари қалбаки эканлиги маълум бўлди.

Ноқонуний даромад ортиштириш қўлба, қинғир йўллар билан нотўғри манзил сари олганган устамонларнинг хатти-ҳаракатига шу тариха чек қўйилди ва суд томонидан уларга тегишли жазо тайинланди.

Аёл номига доғ тушираётганлар

Умидбек САЙЛОВ,
СВОЖДҚЛҚ департаментининг
Хива туман бўлими бошлиғи

Бизда аёл шаъни низоҳатда қадрланади. Бунга ортиқча изоҳнинг ҳожаги йўқ. Аёл ҳаёси, ибоси билан гўзал. Бироқ, бундай нозик ҳилқат эгалари орасида шундайлари ҳам борки, улар мўмай даромадни қўлаб, юзларидаги ибос пардасини кўтариб ташлаганлар. Фаҳш, қўшмачилик, одам савдоси, гиёҳванд моддалар савдоси каби жирканч қилмишларга тап тортмасдан қўл уриб, вақтинчалик роҳат-фароғатни қўзлаган ҳолда қилмишлари оқибати қандай яқун топиши ҳақида ўйлаб ҳам кўрмайдилар.

Енгил топиладиган даромаднинг деярли ўзгалар тақдир билан ўйнашувчи, фоҳишахона ташкил қилиб, одам савдоси билан шуғулланишдан тап тортмайдиганлар ҳақида "аёл" деган таърифни ишлатиш ноҳозидай. Хивалик Санобар Матқурбонова, Сатима Олломова, Омонжон Раҳимовалар ана шундайлар тоифасидан экан. Улар муқаддам худди шундай жиноят содир этганликлари учун судланган бўлишларига қарамай, виждон амрига қўлоқ тутмишди. Маҳаллақўй олдидаги обрўлари ҳақида ўйлаб кўришмади. Омонжоннинг сурункали равишда спиртли ичимликлар истеъмол қилиши унинг ақлини ўғирлагандир, балки. Ҳамтовоклари ҳам ундан қолишмади. Учовлон Урганчдаги 3-ҳақдада "ин" кўриб, қизларни алдов ва кўрқитиш йўли билан фоҳишалик қилишга мажбурланган. Уларнинг қурбонига айланганлар орасида воёга ет-

маган Н. исмли қизнинг борлиги янада ачинарлидир. Қизларни гоҳ ёлғон ваъдалар билан алдашса, гоҳ турли таҳдидлар қилишган, лозим топишса, қалтаклашган.

Қонун ҳимоячилари томонидан ушбу жиноий гуруҳнинг қилмишлари фош этилиб, суднинг ҳукмига кўра С.Матқурбонова, С.Олломова ва О.Раҳимоваларнинг ҳар бири 5 йил-у 6 ойдан муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазосига тортилди.

Жамиятимизга, миллатимизга ёт бўлган, маънавиятимизга жиддий зиён етказувчи иллатлар ҳақида барчамиз бирдай қайғуриб, уларга қарши курашмас эканмиз, қўзланган натижага эришиш қийин бўлади. Бундай ҳолатларга дуч келган тақдирда, "менга алоқаси йўқ" қабилида иш тутмай, уларга қарши курашишимиз, қонун ҳимоячиларига ўз вақтида хабар беришимиз, урчиб кетишининг олдини олишни бурчимиз, деб билишимиз шарт. Бу орқали эса ёшларни маънавий-ахлоқий таназзулдан асраб қолган бўламиз.

Биз гурурли барча нарсадан устун қўвчи инсонларнинг авлодларимиз. Енгил ҳаётни қўзлаган аёллар бунинг оқибати аяшхилик билан тугамаслигини, ўзлари ва яқинларининг юзини шувут қилишга арзимаслигини ўйлаб қўрсалар фойдадан холи бўлмасди.

Солиқлар иқтисодиёт таянчи

Рўзихмаҳмад ТУРСУНҚУЛОВ,
СВОЖДҚЛҚ департаментининг Сурхондарё
вилоят бошқармаси матбуот гуруҳи катта инспектори

Маълумки, солиқлар асосан ёш авлодни ўқитиб билим олиш, соғлигини сақлаш, маънавий баркамол бўлиш ташминлашга хизмат кўрсатиш, илм-фан, маданият ва спорт соҳаларини ривожлантириш каби хайрли ишларга сарфланади.

Департаментнинг Сурхондарё вилоят бошқармаси томонидан мамлакатимизда иқтисодиёт соҳасидаги жиноятлар ва ҳуқуқбузарликларга қарши курашиш, яширин иқтисодий фаолият билан шуғулланувчи шахсларни фош этиб, давлат манфаатларига етказилган зарарларни ундириш чоралари қўрилмоқда.

Чунончи, департаментнинг Термиз туман бўлими томонидан "Ўзтранс" АКнинг "Трансгазинжиниринг" унитар корхонаси фаолияти ўрганилганда, корхона бош ҳисобчиси А.Махаммадиев 2009-2013 йиллар якуни бўйича солиқ инспекциясига ер солиғи бўйича ҳисоботлар топширмадан жами 289,6 млн. сўмлик жуда кўп миқдордаги ер солигини тўлашдан қасддан бўйин товлаб келганлиги аниқланиб, давлатга етказилган ушбу зарар бюджетга ундириб олинди.

А.Махаммадиевнинг бу қилмиши унинг суднинг қора курсисига ўтиришга мажбур қилди. Суд бу ҳолат бўйича ўзининг одилона ҳукмини ўқиди.

Солиқлар ҳаётиимиз фаровонлиги учун хизмат қилар экан, уларни ўз вақтида тўлаш ҳар бир фуқаронинг бурчидир.

Бугунги кунда иқтисодиётимиз ривожини тадбиркор ва ишбилармонларнинг тасаввур этиб бўлмагани. Уларнинг самарали меҳнатлари эвазига бозорларимиз турли-туман маҳсулотлар билан кундан-кунга тўлиб бораётганлиги қувончли ҳолат.

Яширин цех фаолиятига чек қўйилди

Муродилло ХИДИРОВ,
СВОЖДҚЛҚ департаментининг
Олтинқул туман бўлими бошлиғи

Бу борада Президентимиз ташаббуси билан тадбиркорлик субъектлари фаолиятини қўллаб-қувватлашга қаратилган қатор фармон ва қарорлар қабул қилинган, тадбиркорликнинг ривожлантиришнинг жаҳон стандартларига мос ҳуқуқий асослари яратилди.

Шундай экан, тадбиркорлик билан шуғулланмоқчи бўлганлар учун барча шароитлар етарли эканлигини айтишимиз мумкин. Яхши даромад топиш учун эса ақлни ишлатиб, қонун доирасида фаолият юритиш ҳамда ҳалол меҳнат қилиш талаб этилади, холос. Бошланган ҳар қандай ишнинг муваффақияти замирида аввало, ҳалоллик, поклик ва энг муҳими, халқ ва давлат манфаати муҳасам бўлгандагина, қўзланган мақсадга эришилади. Бугунги кунда шу йўлдан шаҳдам бораётган, нафакат ўзига, балки эл-юртга, давлатимизга наф келтираётган тадбиркорларнинг сони кун сайин ортиб бормоқда.

Бироқ виждонан ишлаб келаётган тадбиркорлар орасида бундай ҳислатлардан йироқ бўлган, дарҳол бойиб кетиш режасини тузган "сохта тадбиркорлар" ҳам учраб турибди. Яқинда худди шундай тадбиркорликнинг бошини тутган олтинқўллик Зокиржон Ҳамраевнинг ноқонуний фаолиятига чек қўйилди. Белгиланган тартибда рўйхатдан ўтишдан бўйин товлаб, назорат қилинмайдиган даромад олиш мақсадида маҳалласида жойлашган эски бинода яширин цех ташкил этиб, қўлбола усулда чигитдан пахта ёғи ишлаб чиқариш билан шуғулланаётган тадбиркорнинг "ишхона"сидан мойжувоз дастгоҳи, 1300 қ. чигит, 770 қ. қунжара, 450 литр пахта ёғи ва бошқа асбоб-ускуналар ашёвий далил сифатида олинди.

Мутахассислар томонидан берилган ҳулосага кўра, З.Ҳамраев томонидан ишлаб чиқарилган пахта ёғи истеъмол учун яроқсизлиги, истеъмолчиларнинг ҳаёти ва соғлиғи хавфсизлиги талабларига жавоб бермаслиги маълум бўлди.

Ўқоридаги ҳолат бўйича З.Ҳамраев суднинг қонуний ҳукмига кўра жавобгарликка тортилди. Ҳулоса шуки, қинғир ишнинг қийинги қирқ йилда бўлса ҳам чиқди.

Янги эҳтиёт чорасининг моҳияти

/Давоми. Бошланиши 5-бетда/

Қонунга кўра, қамоққа олинган янги яшаш бўли қўриқчилиги мумкин. Зарур ҳолларда унинг ҳулқ-атвори устидан назорат ўрнатилди.

Гумон қилинувчининг, айбланувчининг ёки судланувчининг уй-жойидан чиқиши бўйича ўрнатилган тақиқларга (чекловларга) риоя этиши устидан назорат амалга оширилаётганда ички ишлар органи унинг яшаш жойида бўлишини сўтқанинг исталган вақтида текширишга ҳақли. Текшириш кундузги вақтда қўли билан бир марта ва тунги вақтда ҳам қўли билан бир марта ўтказилиши белгиланган.

Зарур ҳолларда, уй қамоғи тарзидаги эҳтиёт чораси қўлланилган шахсга нисбатан электрон қўзатиш воситалари қўлланилиши мумкин. Уй қамоғини ижро

этиш гумон қилинувчининг, айбланувчининг ёки судланувчининг яшаш жойидаги ички ишлар органи зиммасига юклатилади.

Агар тиббий кўрсатувларга кўра гумон қилинувчи, айбланувчи ёки судланувчи соғлиқни сақлаш муассасасига олиб келинган ва ётқизилган бўлса, суд ўрнатган тақиқларнинг (чекловларнинг) амал қилиши гумон қилинувчи, айбланувчи ёки судланувчига нисбатан эҳтиёт чорасини ўзгартиш ёхуд бекор қилиш масаласи суд томонидан ҳал этилунига қадар давом этади. Тегишли соғлиқни сақлаш муассасасининг худуди уй қамоғи тарзидаги эҳтиёт чорасини ижро этиш жойи ҳисобланади.

Гумон қилинувчи, айбланувчи ёки судланувчи суриштирув органига ёки дастлабки тергов органига, шунингдек, судга назорат қилувчи органнинг транспорт воситасида олиб борилади. Уй

қамоғида жамиятдан бўлиқ ажратиб қўйилган шариоатда бўлган гумон қилинувчининг, айбланувчининг ёки судланувчининг ҳимоячи, қонуний вакил билан учрашувлари ушбу эҳтиёт чораси ижро этилаётган жойда ўтказилади.

Ўрнатилган тақиқлар (чекловлар) уй қамоғида бўлган гумон қилинувчи, айбланувчи ёки судланувчи томонидан бузилган тақдирда унга нисбатан қамоққа олиш тарзидаги эҳтиёт чорасига ўзгартирилади.

Шахсга нисбатан бундай эҳтиёт чораларининг қўлланилишидан қўзланган асосий мақсад — унинг дастлабки тергов ва суддан бўйин товлашига имконият қолдирмаслик, янги жиноятлар содир этишининг ва иш бўйича ҳақиқатни аниқлашга тўқсизлик қилишининг олдини олишдан иборат.

Қамоққа олиш яна бир бошқа, фақат шу эҳтиёт чорасига хос бўлган мақсад

ни — хавфли айбланувчиларни дарҳол жамиятдан ажратиш мақсадини ҳам қўзлайди. Оғир жиноят содир этганликда айбланаётган шахсларни қамоққа олиш жамоат тартибини муҳофаза қилиш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш қалфолати ҳисобланади. Уларни жамиятдан ўз вақтида ажратиш жамоатчилигини, барча фуқароларни уларнинг ҳуқуқлари ва тинчлиги ишончли қўриқланаётганлигига қаноат ҳосил қилинишига хизмат қилади.

Хуллас, Ўзбекистон Республикаси Жиноят-процессуал кодексида киритилган янги ўзгариш ва қўшимчалар "Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш ҳолатига" қўйилган илмийлик билан ҳаётага таътиб этилаётганлигини, қонунларимизнинг инсонпарварлик моҳиятини яна бир бор намоён этди.

/Давоми. Бошланиш 1-бетда/

Шу билан бирга, мамлакатимизда фуқаролик жамияти институтлари роли янада кучайтириш ҳамда уларни қўллаб-қувватлаш борасида бир қатор норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинди. Уларнинг ичида Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2013 йил 12 декабрдаги "Фуқаролик жамияти институтларини ривожлантиришга қўмаклашиш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарорини алоҳида таъкидлаб ўтиш жоиз. Мазкур қарор талабларига мувофиқ, 2014 йилнинг 1 январидан нодавлат нотижорат ташкилотларини давлат рўйхатидан ўтказиш учун ундирилаётган давлат божи миқдори 5 баравар, уларнинг рамзларини давлат рўйхатидан ўтказиш учун ундирилаётган йиғимлар миқ-

қорлигининг ташкилий-ҳуқуқий механизmlарини аниқ белгилаб қўйганлиги, тўртинчидан, ижтимоий шерикликнинг давлат томонидан қўллаб-қувватлаш, молиялаштириш манбаларини аниқ белгилаб берганлиги; бешинчидан, мамлакатимизни модернизация қилиш ва демократик янгилашнинг устувор йўналишларидан келиб чиққан ҳолда, қонунда ижтимоий шерикликнинг асосий соҳалари, чунончи, аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш, қўллаб-қувватлаш ва ижтимоий фаоллигини ошириш, бандлиқни таъминлаш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш, атроф-муҳитни ва аҳоли соғлигини сақлаш, баркамол ва соғлом ёш авлодни шакллантириш, оналик ва болалиқни, хотин-қизлар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, аҳолининг ҳуқуқий билимларини, ҳуқуқий онгини ва ҳуқуқий маданиятини ошириш ва

риш ижтимоий шериклик субъектлари ўртасида ўзаро қўллаб-қувватлаш, ахборот алмашиш ижтимоий шерикликнинг асосий шакллари сифатида белгилаб қўйилди. Масалан, биргина ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастурларини ва норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни ишлаб чиқиш ҳамда амалга оширишда нодавлат нотижорат ташкилотларининг ва фуқаролик жамияти бошқа институтларининг иштирокини кўрадиған бўлсак, бундай иштирок этиш ташаббуслар билан чиқишда, тегишли таклифлар ва лойиҳаларни тайёрлашда иштирок этишда, шунингдек, уларни кўриб чиқиш учун ваколатли давлат органларига киритишда, ушбу ҳужжатларнинг жамоатчилик экспертизасини ҳамда уларнинг жамоатчилик муҳокамасини ўтказишда, мазкур ҳужжатлар устидан жамоатчилик назоратини амалга ошириш кабиларда намоён

лағлари; ижтимоий шериклик субъектларининг ўз маблағлари; юридик ва жисмоний шахсларнинг ҳомийлик хайриялари ҳисобидан амалга оширилади. Ижтимоий шериклик соҳасидаги тадбирларни молиялаштириш қонун ҳужжатларида тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобидан ҳам амалга оширилиши мумкин.

Қонунда яна бир муҳим ва асосий масалага, яъни ижтимоий шериклик субъектларининг ҳуқуқ ва мажбуриятларига ҳам катта эътибор қаратилган.

Унга кўра, нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари ўз уставларига мувофиқ ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастурлари ва норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни ишлаб чиқиш ҳамда амалга оширишда ўз аъзолари ва иштирокчиларининг ҳуқуқлари ҳамда қонуний манфаатларини ифо-

Ижтимоий шерикликнинг муҳим ҳуқуқий асоси

дори 2,5 баравар камайтирилди. Бундан ташқари, Ўзбекистон Республикасида рўйхатга олинган нодавлат нотижорат ташкилотларнинг алоҳида бўлиналари (ваколатхоналари ва филиаллари)ни, шу жумладан, юридик шахс ҳуқуқига эга бўлганларини давлат рўйхатидан ўтказиш ва ҳисобга олиш учун давлат божи ундирилмаслиги, ногиронлар, фахрийлар, хотин-қизлар ва болалар жамоат бирлашмаларини давлат рўйхатидан ўтказиш учун давлат божи мазкур қарор билан тасдиқланган давлат божи миқдорининг 50 фоизи миқдорида ундирилиши, нодавлат нотижорат ташкилотларининг давлат рўйхатидан ўтказиш тўғрисидаги мурожаатлари адлия органлари томонидан амалдаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатларда назарда тутилганидек, икки ой муддат ўрнига бир ой муддатда кўриб чиқиши каби афзалликлар белгиланди.

Шу маънода «Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада кучайлатириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш Концепцияси»ни ижро этиш мақсадида ишлаб чиқилган ва 2014 йил 26 сентябрда матбуотда эълон қилинган "Ижтимоий шериклик тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни ҳам амалга оширилаётган ислохотларнинг мантиқий давоми бўлди.

Қонун 5 боб, 30 моддадан ташкил топиб, ижтимоий шериклик ва унинг субъектлари, унинг асосий принциплари ва соҳалари, ижтимоий шерикликнинг асосий шакллари ва уларни амалга ошириш тартиби, ижтимоий шерикликининг давлат томонидан қўллаб-қувватлаш, мазкур муносабат субъектларининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари каби энг муҳим масалаларни ўзида мужасам этган.

Фикримизча, қонуннинг асосий ютуғи биринчидан, ижтимоий шериклик тушунчаси ва унинг субъектлари, асосий принциплари ҳамда уни амалга ошириш мумкин бўлган соҳалар аниқ белгилаб қўйилганлиги; иккинчидан, ижтимоий шериклигининг асосий шакллари ва уларни амалга ошириш тартиби қонуний жиҳатдан мустахкамланганлиги; учинчидан, ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастурларини рўёбга чиқаришда, гуманитар муаммоларни ҳал этишда, аҳоли турли қатламларининг ҳуқуқлари, эркинликлари ва манфаатларини ҳимоя қилишда фуқаролик жамияти институтларининг давлат тузилмалари билан ўзаро ҳам-

бошқалар назарда тутилганлиги; олтинчидан, давлат органларининг фуқаролик жамияти институтлари билан жойлардаги ижтимоий муҳим муаммоларни ҳал қилишда иштирок этиш шакллари ва усуллари аниқлаштирилганлиги, нафақат марказда, балки Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, халқ депутатлари вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгашилари ҳузурида жамоат фондлари ҳамда ижтимоий шериклик бўйича жамоат комиссиялари тузилиши қайд қилинганлиги; еттинчидан, ижтимоий шериклик субъектларининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари ҳуқуқий жиҳатдан мустахкамланганлиги кабиларда яққол намоён бўлади.

Давлат органлари, нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари ижтимоий шериклик субъектлари сифатида белгиланди. Бунда шуни эсдан чиқармаслик лозимки, давлат органларининг фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, сиёсий партиялар ва диний ташкилотлар билан ҳамкорлиги алоҳида қонунлар билан тартибга солинади.

Ижтимоий шериклик аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлиқни, фермерликни ривожлантириш, атроф-муҳитни, аҳолининг соғлигини муҳофаза қилиш ва соғлом турмуш тарзини қарор топтириш, миллатлараро, маданиятлараро тотувлик ва фуқаролар тотувлиги гоиларини мустахкамлаш, кўп асрлик, аънавий маънавий-ахлоқий ҳамда тарихий-маданий қадриятларни тиклаш ва сақлаш каби соҳаларда амалга оширилиши мумкинлиги қонуннинг 5-моддасида алоҳида белгилаб қўйилди.

Нодавлат нотижорат ташкилотларининг ва фуқаролик жамияти бошқа институтларининг ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастурларини, норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни ишлаб чиқиш ҳамда амалга оширишда иштирок этиш, нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамияти бошқа институтлари вакилларининг давлат органлари ҳузуридаги ишчи гуруҳлар, комиссиялар ва жамоатчилик-маслаҳат органлари фаолиятида иштирок этиши, ижтимоий шериклик субъектлари томонидан биргаликда тадбирлар, маслаҳатлашувлар ва музокаралар ўтказиш, ижтимоий шериклик субъектлари томонидан ижтимоий шериклик тўғрисида битимлар ва шартномалар тузиш, биргаликдаги лойиҳалар ва режаларни ишлаб чиқиш ҳамда амалга оши-

бўлади.

Қонун ижтимоий шериклиқни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш турлари сифатида нодавлат нотижорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини мулкый, ахборот, маслаҳат, ташкилий ва ўқув-услубий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш; бундай институтларга моддий ёрдам кўрсатаётган юридик ва жисмоний шахсларга солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларни тўлаш бўйича қонун ҳужжатларига мувофиқ имтиёзлар бериш; нодавлат нотижорат ташкилотларига ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларига давлат субсидиялари, грантлари ва ижтимоий буюртмалари бериш, ижтимоий аҳамиятга молик лойиҳаларни молиялаштиришни мустахкамламоқда.

Қонунда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги Нодавлат нотижорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат фонди, унинг маблағларини бошқариш бўйича парламент комиссияси ва уларнинг вазифаларига оид нормалар ҳам ўз аксини топган.

Қонуннинг яна бир ўта муҳим янгилиги бу — Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, халқ депутатлари вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгашилари ҳузурида жамоат фондлари ҳамда ижтимоий шериклик бўйича жамоат комиссиялари тузилиши ҳисобланади. Албатта, бу жойлардаги нодавлат нотижорат ташкилотларининг ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларининг ташаббусларини ривожлантириш ҳамда ролини кучайтириш, шунингдек, уларнинг жойларда ижтимоий аҳамиятга молик масалаларни ҳал этишдаги иштирокини рағбатлантириш, маҳаллий ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастурларини ишлаб чиқиш ҳамда амалга оширишда, гуманитар масалаларни ҳал этишда, фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишда қучли туртки бўлиб хизмат қилади.

Қонун ҳаётда тўлақонли ва самарали ишлаши учун ижтимоий шериклик соҳасидаги тадбирларни молиялаштириш асослари ҳам аниқ мустахкамлаб қўйилмоқда. Унга асосан, ижтимоий шериклик соҳасидаги тадбирларни молиялаштириш: Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети ва давлат мақсадли жамғармалари маб-

Миравзал МИРАКУЛОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Амалдаги қонун ҳужжатлари мониторинги институти бўлим бошлиғи,
ю.ф.н.

далаш ва ҳимоя қилиш, ташаббуслар билан чиқиш, давлат органларига тегишли таклифлар киритиш, давлат органларининг қарорларини ишлаб чиқишда иштирок этиш, давлат органларига ахборот олиш тўғрисида сўровлар билан мурожаат этиш, жамоатчилик назоратини ўтказиш каби ҳуқуқларга эгадирлар.

Давлат органларига мазкур қонунда фаолиятининг нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш талаб қилаётган устувор йўналишларини аниқлаш, уларга ижтимоий шерикликда иштирок этиши учун шарт-шароитлар яратиши, мазкур институтларнинг ташаббуслари ҳамда таклифларини кўриб чиқиши, зарур ҳолларда жамоатчилик муҳокамасини ташкил этиши, ижтимоий шериклик соҳасидаги битим ва шартномалар, дастурлар ҳамда лойиҳалар бўйича мажбуриятларнинг бажарилишини таъминлаш шартлиги каби мажбуриятлар оқлатилган.

Қонунни ҳаётга татбиқ этиш учун тегишли ташкилий-ҳуқуқий ишларни яратиш мақсадида мазкур қонун 2015 йил 1 январдан эътиборан қучга кириши белгилаб қўйилди.

Хулоса қилиб айтганда, қонун ижтимоий шериклиқни ривожлантириш учун қулай ҳуқуқий майдон яратиши, фуқаролик жамияти институтларини янада ривожлантириш, уларнинг жамиятимиздаги ўрни ва нуфузини юксалтириш, мамлакатимизни модернизация қилиш ва ислох этиш жараёнида нодавлат нотижорат ташкилотларини янада фаоллаштириш, амалга оширилаётган ислохотларнинг ошкоралигини таъминлашда мазкур институтлар ролини кучайтириш, ижтимоий-иқтисодий ривожланишга доир дастурларни ҳаётга татбиқ этиш, ижтимоий муаммоларни ҳал этиш, аҳоли турли қатламларининг ҳуқуқлари, эркинлиги ҳамда манфаатларини ҳимоя қилишда нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларининг давлат органлари билан ўзаро ҳамкорлиги бўйича ташкилий-ҳуқуқий механизмларни такомиллаштиришга хизмат қилади.

Коррупцияга қарши курашишда хорижий давлатлар тажрибаси

Коррупция муаммоси сўнгги йилларда дунё миқёсидаги транснационал жиноят сифатида халқаро ташкилотлар томонидан кенг муҳокама қилинаётган мавзу ҳисобланади. Зотан, коррупцияга қарши муваффақиятли кураш тизимини барпо этиш бу борада кенг қўлланма халқаро ҳамкорликни йўлга қўйиш ва хорижий мамлакатларнинг илгор тажрибасини ўрганиш ҳамда унга танқидий ёндашган ҳолда миллий қонунчилик ва амалиётга татбиқ этишни тақозо қилади. Ҳатто, айрим сиёсатчилар томонидан коррупцияга глобал инқирозни келтириб чиқарувчи омил сифатида ҳам таъриф берилди.

Биринчи хорижий мамлакатлар амалиётида коррупциянинг олдин олинди самарали криминалогик тадқиқотлардан фойдаланишга алоҳида эътибор берилди. Хусусан, Скандинавия давлатлари — Дания, Финляндия, Исландия, Норвегия ва Швеция адлия вазирлари томонидан 1962 йилда ташкил этилган Криминология бўйича Скандинавия кенгаши бу мамлакатларда жиноятчиликка қарши кураш сиёсатини шакллантиришда иштирок этади. Кенгашининг асосий мақсадлари — иштирокчи мамлакатларда криминология тадқиқотларини мувофиқлаштириш, жиноятчиликка қарши кураш бўйича ҳукуматларга тавсиялар ишлаб чиқиш ҳисобланади. Бу мамлакатлардаги жиноят-хукуқий доктринада аҳолий категориялар ва ижтимоий қадриятлар тизими алоҳида ўрин тутади. Криминология бўйича Скандинавия кенгаши 15 та аъзодан — ҳар бир давлатдан ўнчадан вакил, иккитаси таниқли криминалог ва битта адлия вазирлиги вакилидан иборат. Скандинавия давлатлари тажрибаси шуни кўрсатадики, коррупцияга қарши самарали курашни ташкил қилиш учун криминалогик тадқиқотларни янада ривожлантириш, бунда ҳуқуқ йўналишидаги олди ҳудуд юртли ва илмий муассасаларнинг криминология соҳасидаги тадқиқотларини мувофиқлаштиришга катта эътибор қаратилади. Шунингдек, Лозимки, Трансперенси Интернейшнл (Transparency International) ташкилоти томонидан 2009 йилда эълон қилинган ҳақон мамлакатларнинг коррупциялашганлиги даражасини акс эттирувчи рейтингда Скандинавия мамлакат-

ларида бу кўрсаткич энг паст даражада эканлиги қайд этилган. Унга қўра, Янги Зеландия, Дания, Сингапур, Швеция, Швейцария, Финляндия мамлакатлари бу борада энг паст кўрсаткичга эга бўлган давлатлар ҳисобланади. Аксинча, коррупция Африка, Лотин Америкаси ва Осиёнинг кўпгина ривожланаётган давлатларини қамраб олган ва мазкур мамлакатлар учун жиддий муаммолардан бири ҳисобланади. Хусусан, Гонконгда ташкил этилган Коррупцияга қарши курашувчи муастақил комиссия мазкур фаолиятда муваффақиятли ва кескин чораларни амалга ошира олувчи институтларга намуна бўлиши мумкин. Ҳокимият идоралари фаолиятини расмий институтлар, алоҳида фуқаролар томонидан мониторинг қилиб бориш, шунингдек, айбдорларнинг суд таъкиби Гонконгдаги коррупцияга қарши курашнинг асоси сифатида хизмат қилади. АҚШда коррупцияга қарши курашга қаратилган махсус қонун ҳужжати қабул қилинган. "Foreign Corrupt Practices Act" деб номланган мазкур қонун ҳужжати Америка компанияларининг шартномалар тузишда имтиёзлар ва қарорлар олишда хорижий мансабдор шахсларга пора берганлик учун жавобгарлигини белгилайди.

Сингапурнинг собиқ бош вазирларидан бири Ли Куан Ю: "Қачонки, ҳокимият халқ ишончини оқлаш учун эмас, шахсий бойлик орттириш мақсадида фаолият юрита бошласа, бу ахлоқ муаммоси ҳисобланади. Узок вақт мавжуд бўлишни истаган жамият ҳалоллик принципига амал қилиши лозим, акс ҳолда жамият яшай олмайди. Корруп-

цияни тўхтатиб қолишнинг энг осон усули мансабдор шахсларнинг ўз билганларича ҳаракат қилишлари имкониятларини камайтиришда", деган эди. Шунинг таъкидлаш жоизки, Сингапурнинг коррупцияга қарши сиёсати бу миллий қадриятларга амал қилишдан қўра кўпроқ зарурият туфайли амалга оширилди. Сингапур хорижий инвестицияларни мамлакатга жалб қилиш учун улардан нотўғри мақсадларда фойдаланиш имкониятини йўққа чиқарди. Трансперенси Интернейшнл (Transparency International) ташкилоти эълон қилган 2009 йилдаги мамлакатларнинг коррупциялашганлиги даражасини акс эттирувчи рейтингда Сингапур коррупция даражаси паст бўлган учинчи, Осиё мамлакатлари ичида эса, биринчи ўринда туриши қайд этилди. Мамлакатда содир этилган айрим коррупция ҳодисалари рўй берганда унинг иштирокчилари тергов қилиниб, айбдорлар судлиниб жазога тортилган. Сингапурда коррупцияга қарши курашнинг бевосита сиёсий раҳбарлар ва мансабдор шахслар томонидан амалга оширилади ва бу жамоатчилик томонидан қўллаб-қувватланади. Коррупцияга қарши курашга ихтисослашган орган Коррупция ҳодисаларини тергов қилиш Бюроси ҳисобланади. Бу муастақил орган коррупция билан боғлиқ ишларни тергов қилади ва Сингапур иқтисодиётининг давлат ва хусусий секторларида унинг олдини олиш чора-тадбирларини кўради. Бюро 1952 йилда ташкил этилган бўлиб, унинг ваколатлари "Коррупциянинг олдини олиш тўғрисида"ги Акта белгиланган бўлиб, унинг раҳбари директор ҳисобланади ва бевосита Бош вазир олдида ҳисобдор саналади. Бу бирор-бир вазирнинг унинг фаолиятига аралашшига, тергов тўхтатиш ва бошқа таъсир қилиш мумкин эмаслигига хизмат қилади. Бюрога давлат хизматига ҳалоллик ва сотилмаслик принципига амал қилиш, хусусий секторда коррупция аралашмаган битимлар тузилиши учун жавобгарлик мажбурияти юклатилган. Шу-

нингдек, унинг вазифалари қаторига давлат мансабдор шахсларнинг ўз вазифаларини суиистеъмол қилиш ҳолатларини текшириш ва шундай ҳолатлар аниқланганда тегишли органларга интизомий жавобгарликка тортиш ҳақида маълумотлар бериш вазифалари ҳам қиради. Бюро давлат органларининг коррупциялашиши сабабларини, коррупцияга олиб келиши мумкин бўлган давлат хизматининг заиф томонларини ҳам ўрганади. Сингапурда (Молия вазирлиги) 1973 йил июль ойидан бошлаб махсус коррупцияга қарши кураш Дастури амалга оширила бошланган. Дастурда қисман қуйидагилар назарда тутилган эди: фуқаролар ва ташкилотлар ўртасидаги алоқаларни турли хил сансалориклар ва оворагарчиликларга йўл қўймаслик мақсадида тақомиллаштириш; оқори турувчи мансабдор шахсларнинг қуйи турувчи мансабдор шахслар устидан назоратни амалга оширишда ошқораликни таъминлаш; барқарор коррупциявий боғлиқларнинг олдини олиш мақсадида мансабдор шахслар рота-циясини қилиш; тўсатдан текширишлар ўтказиш; коррупцияга қарши курашда муҳим ҳисобланган маълумотларнинг махфийлигини таъминлаш; коррупцияга қарши кураш чоралари мажмуини ҳар 3-5 йилда қайта қўриб чиқиш.

Ўтган асрнинг 90-йилларида япон тадқиқотчилари коррупциявий жиноятчиликни камайтиришда: ҳокимият тузилмалари фаолияти тўғрисидаги маълумотларни ошқоралаштириш, мансабдор шахсларни назорат қилиш учун марказий ва маҳаллий миқёсда муастақил омбудсман институтини жорий этиш, шу турдаги жиноятларга қаттиқ жазо тайинлаш (депутатликка сайланишдан маҳрум қилиш, умрбод оқори лавозимга қўтарилишдан маҳрум қилиш, сайлов гуруҳидаги шунга алоқадор кишиларни жазолаш), сайлов кампанияларини молиялашнинг тўла давлат маблағлари ҳисобидан амалга оширишни тақлиф этган эдилар. Япония-

Алишер АБЗАЛОВ,
юридик фанлари номзоди

да коррупцияга қарши курашиш билан бирга пора олиш ҳақида ёлғон хабар бериш ҳам пора олувчиларга нисбатан белгиланган жазога — уч йил муддатга қаторга жазоси ёки жарима жазосига тортилиши мумкин. Жиноят қонунчилигида амалга оширилган ислохотлар орқали бир қатор мансабдорлик жиноятларига бериладиган жазолар оғирлаштирилди. Масалан, давлат ва жамоат арбобларининг мансабдорлик ваколатлари билан ҳокимиятни суиистеъмол қилишга 2 йилгача сургун ёки қамок жазоси белгиланди. Илгари бундай жиноят учун 6 ойгача шундай жазога тортилди.

Хулоса сифатида айтиш мумкинки, бугунги кунда коррупцияга қарши курашнинг ҳар бир давлат сиёсатининг энг устувор йўналишларидан бири бўлиб қолмоқда. Юртбошимиз таъбири билан айтганда: "...коррупция деган бало, яъни порахўрлик, тамағирлик, хизмат вазифасини суиистеъмол қилиш каби иллатлар учраб тураётганини инкор этиб бўлмайди. Қонунга зид бўлган бундай хуноқ ҳолатлар билан мурося қилишга чек қўйишнинг вақти келди".

Мамлакатимиз "Қучли давлатдан — қучли фуқаролик жамияти сари" тамойили негизига ривожланиб бормоқда. Амалга оширилаётган ҳуқуқий ислохотлар давлат бошқаруви идоралари фаолияти устидан жамоатчилик назоратини қучайтиришга қаратилган. Шунинг учун ҳам амалдаги барча жамоатчилик назорати механизмлари тақомиллаштирилиб боришмоқда. "Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси" жамоатчилик назоратини қучайтиришга доир тақлифларни ўзида муҳассас этган бўлиб, унда белгиланган вазифалар бу йўналишда амалга оширилиши керак бўлган аниқ чора-тадбирларни белгиллаб берди.

Мулоҳаза

Аёл, она — муқаддас зот. Шу уч харфдан иборат сўз ҳар бир инсоннинг жисму жонига туташ десак, муболага эмас. Негаки, она-жонларимиз бизни — кўкси остидаги мурғак мўжзани дунёга келмасинизламоқ ўйлайди. Ёруғ оламга таширфимиз, илк "инга"-миз эса уни бахтлилардан бахтли саналлишига сабабчи бўлади. Узун тунлар бедор алалайди. Бетобланса, жони ҳалак. Ўғлимир, қизидир бўй кўрсатган, олам-олам орзулардан сармаст. Фарзандининг элу юртига керакли касб-ҳунарга эгаси бўлишини истайди.

Бироқ онда-сонда бўлса-да, она-жонларимиз-қайноналаримиз билан боғлиқ нохуш сўз, воқеалар қулоғимизга чалинганида дилимиз огрийди.

Андишасизлик

Жиноят ишлари бўйича Когон тумани судида қўрилган фуқаро Жозиба Аббосова (исм-фамилиялар ўзгартирилган) тегишли жиноят иши тафсилотлари билан танишсангиз, бунга амин бўласиз.

Судланувчи когонлик Жозиба Аббосова салкам 60 ёшда, кўпни қўрган, ҳаётининг пасту баландини таниган аёл. Келин қилиб, қиз чиқарган қайнона. 2000 йилда у Замира Махмудовани ўғли Фарход Бердиевга орзу-ҳавас билан тўй қилиб олди. Келин-куёв, қайнона-келин апоқ-чапоқ яшашарди. Кетма-кет тутилган неваралари Жўрабек, Ҳамробек ва Жамилалар ота-онаси, бузисининг қувончи бўлди. Орадан йиллар ўтди...

2014 йилнинг баҳори. Аёللар байрами арафаси. Шу кун Жозиба Аббосова ва ҳовлида келини Замира билан ўзaro жанжаллашиб, унинг шаъни ва қадр-

қимматини қамситди. Ҳақоратга чиқолмаган келин ўзига ўт қўйди. Эри оловни ўчириб, уни қўтқариб қолади.

Жабрланувчи Замира Бердиевона судда: "Қайнонам Жозиба Аббосова мен билан бир неча йилдан буён жанжаллашди. Ҳар сафар у менинг шаънимга тегадиган гап айтди. Ўша кун ҳам мени бузуқликда айблади. Турмуш ўртоғим билан қайтган, онасининг олдида кирди. Сўнг келиб менга: "Қорнинг тўйиб қолдим, онам билан уришибсан", деди. Шунда мен: "Онагиз мени ёмон отлик қилмаптилар", — дедим. Шундан сўнг у бошимга икки мўш туширди. Бундан олдин эрим мени урмаган, унга нисбатан шижоатим йўқ. Бу ишларга қайнонам сабабчи, унга нисбатан қонуний чора қўйинлар", дейди.

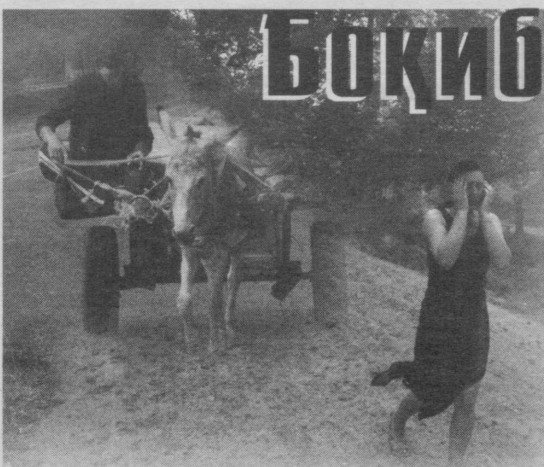
Ҳукм ўқилди. Судланувчи Жозиба Аббосова Ўзбекистон Республикаси

Жиноят кодексининг тегишли моддасига асосан жазога тортилди.

Шу ўринда бир мулоҳаза: "Қарс икки қўлдан чиқади", дея бежиз айтилмаган. Эрининг бир томонида онаси, иккинчи томонида аёли туради. Бу ўринда эркакнинг адолатли тарози бўлмоғи шарт. Қайнона — келиннинг янги оилавий ҳаётидаги онаси, таянчи. Ўғил хотинидан ранжиб қолса, келин қайнонанинг қўнглини топа олган бўлса, у голиб. Негаки, ўғил онанинг дилбанди. Қайнона келиннинг яхшисини ошириб, ёмонини яширадиган доно она. Шунинг учун ҳам момоларимиз "Қайнонали келин қарқара келин, қайнонаси келин масҳара келин", дея бежиз айтишмаган.

Анвар ИШОНКУЛОВ,
Когон туман прокурори

Боқибойни суюлтирган «суюқлик»

Ароқ, вино, коньяк, бир сўз билан айтганда, спиртли ичимлик дея аталмиш инсон бошига кулфатлар келтирувчи суюқликларга "меҳр қўйган" борки, охир-оқибат пана ейиши бор гап. Шунинг учун ҳам маст қилувчи ичимликлар иллатлар дояси сифатида қораланади. Таажубли томони шундаки, баъзилар арзимаган хурсандчиликини ҳам "қиттай-қиттай" билан нишонлашса, бирор муаммо олдига ожиз қолиб, тушкунликка тушишганида ҳам яна ичкиликка ошно тутинадилар. Аслида соғлиқ учун кўтарилган ароқ инсон саломатлигига жиддий зиён етказишини, гам-ангудларни унуттиш учун ичилган спиртли ичимлик инсонга ташвиш-у кулфат келтиришини ўйлаб ҳам кўришмайди.

Шиша ичида тинчгина бўлиб кўринган "шайтон суви" томоқдан ўтганидан кейин ўз нагмаларини бошлаб, инсонни не қўйларга солмайди, дейсиз. Спиртли ичимлик таъсирида бирор ноҳўя ишга қўл уриб қўйган одам ҳуши жойига келганида барча айбни ароққа ағдариб, "Кайчиликда шунақа бўп қолди-да" ёки "Маст

эдим, нима қилаётганимни англай олмасдим" қабилада ўзини оқлашга ҳаракат қилади. Қўрқоқни ботирга, камбағални миллионерга (кайфи ошиб қолган одам ўзини шундай тутди) кўпгина ҳолларда) айлантириб юборишдек "қудрат"га эга бўлган спиртли ичимлик одамни шахвоний нафс қурбонига ҳам айлантирар экан. Буни

қуйида келтирилаётган воқеа мисолида ҳам кўришимиз мумкин.

Ёзининг айна жазирама кунлари эди. Бир танишини-кидаги ҳашардан "ширин"-гина бўлиб қайтаётган Боқибойни (исм-фамилиялар ўзгартирилган) шахвоний хирс ўз йўригига солди. Бирдан нияти айнаиб, арава қўшилган эшагини Нахмиддиннинг уйи томон ҳайдади. Боқибой Н.Комиловнинг хонадонни дарвозаси олдида етиб келганида соат тахминан тунги ўн бир яримлар атрофида эди. Аравадан тушган Боқибой хонадон соҳибининг исмини айтиб қақариш баробарида ҳовлига кириб борди.

Ичкаридан чиққан Озода Азимова Боқибойни кўриб, ҳайрон бўлди.

— Келинг Боқибой ака, тинчликми бемаҳалда? — деди хонадон соҳибаси ҳайратини яшириб ўтирмай.

— Нахмиддин уйдами? — сўради оёкда зўрга турган қақирилмаган меҳмон кўзлари сузилиб.

Аслида Боқибой хонадон соҳиб турли жойларда нововчилик билан шугулланиб, камдан-кам вақтларда уйда бўлишини яхши биларди.

— У уйда йўқ эди. Тинчликми, ярим тунда нима қилиб юрисиз?

Оёкда аранг турган Боқибой "сени ўзингда ишим бор

эди", — деди-ю, тўсатдан Озодага ташланиб қолди. Аёл "меҳмон"нинг кутилмаган хатти-ҳаракатлари олдида ожиз қолганди. Боқибой ўзганинг жуфти ҳалоли бўлган аёлнинг билакларидан тутиб, девор томонга қисиб борди.

— Эшитдим, сен ҳамма билан бирга бўлаётган экансан. Энди менимга кўнглимни олишинг керак, — дея уни қучоғига тортиди.

— Бу нима қилганингиз? Кўйиб юборинг, тегманг менга!

Бироқ, у ҳар қанча уринмасин, Боқибойнинг чангалидан чиқиб кета олмади. Аксинча, Б.Ўлмасов аёлни судраб, аравага чиқарди ва эшақни қамчи босиб, анча наридаги дала томон ҳайдади. Озода ундан ортага қайтаришини талаб қилганида эса қамчи "таъми"дан татиб кўрди. Хирсига қўл бўлган Боқибой аёлни қаршиликларига қарамай араванинг ўзидаёқ хирсини қондиришга киришди. Аммо Озода қаршилик кўрсатиб, бир амаллаб зўравоннинг чангалидан қутулди ва қочишга муваффақ бўлди. У тўғри ўша ерга яқин қишлоқда яшайдиган сингисининг уйига бориб,

Бахтиёр ВАХОБОВ,
Бағдод туман прокурори

шу ҳудуддаги участка нозири бўлган воқеани айтиб берди.

Эртаси кун уй ишлари билан андармон бўлиб юрган Боқибойнинг турмуш ўртоғи ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган ходимлари эрини сўроқлаб келганида ҳайкалдай қотиб қолди...

Мазкур ҳолат юзасидан суд ҳукми ўқилди. Унга кўра, Б.Ўлмасовга 3 йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланди.

Шу ўринда мулоҳаза қилиб кўрадиган бўлсак, агар Боқибой Ўлмасов ўша кунги спиртли ичимлик истеъмол қилиш ўрнига, ўша "зорманда"нинг пулига оиласи учун бирор нарса харид қилиб, жуда бўлмаганда эса қуруқ қўл билан бўлса-да ўзининг уйига борганида, бугун панжара ортдан жой олмаган, уч нафар фарзандини эркалатиб ўтирган бўларди. Афсуски, у шайтоний нафсининг гапига қулоқ тутиб, оқибатда ҳам эл-юрт олдига юзи шувут бўлди, ҳам умрининг 3 йилига зомин бўлди.

Бепарволикнинг оқибати

Ҳалол ишлаб, қонуний фаолият орқали даромад топиб, онла тебратишга нима етсин. Бошинг гаваҳлардан йироқ, толганинг буюради. Асосийси, тинч яшайсан. Аммо, "ётиб қолгунча, отиб қол" қабилада иш юритувчилар ҳам борки, қинғир қилмишлари оқибатда ўзларига ортиқча ташвиш орттириб оладилар.

Агар "OHANGARON-METAN GAZ" масъулияти чекланган жамияти директори Саидакмал Абдурасулов ҳам қонунариёри қилган ҳолда лоқайдликка йўл қўймай ишлаганида, бугун жазога тортилмаган бўларди. Афсуски, у бунга амал қилмади. Охангарон туманида жойлашган автомобилларга газ қуйиш шохобчаси орқали сиқилган табиий газни сотиш даврида Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари ва Вазирлар Маҳкамасининг истеъмолчиларга газ етказиб бериш тўғрисидаги қарорлари талабларига риоя қилмасдан, жуда кўп миқдордаги табиий газни растрата қилиш йўли билан талон-торож қилиш жиноятига қўл урди.

Жумладан, "OHANGARON-METAN GAZ" МЧЖга қарашли автомобилларга газ тўлдириш компрессор шохобчаси (АГТҚШ) томонидан фойдаланиладиган "Автомобиль" русумли газ ўлчаш тизими 2010 йил 19 февралда "Ўзстандарт" агентлиги томонидан давлат қийёсовидан ўтказилади ва унга қийёсов сертификат берилади. Орадан маълум вақт ўтиб, ушбу газ ўлчаш тизимидан олинган соатлик электрон ҳисоботлар таҳлил қилинганди эса ўлчаш тизимида 2010 йил 26 июлдан бошлаб босимлар фарқи кўрсаткичи нотўғри ишлаб келгани аниқланади. Бундай ҳолат 2010 йилнинг 20 декабригача тақдорлиб, айрим вақтларда босимлар фарқи кўрсаткичи белгиланганидан кам ишлатилган экан.

Тошкент вилояти Давлат солиқ бошқармаси мутахассиси томонидан тузилган тафтиш да-

Урумбой МИРАЛИМОВ,
Тошкент вилоят прокуратураси бўлим прокурори

лолатномасига кўра, "OHANGARON-METAN GAZ" МЧЖга қарашли АГТҚШ томонидан фойдаланилган табиий газни ҳисобловчи газ ўлчаш тизими 2010 йил 26 июлдан 30 декабригача 1211 соат носоз ҳолатда ишлатилгани учун, ишлатилган соатлар шохобчага ўрнатилган 2 та компрессорнинг юқори газ ишлаб чиқариш қувватига кўпайтирилганда 2,422 минг м³ миқдордаги табиий газ ҳисобланган. Сўнгра, қайта ҳисобланган табиий газ 1м³ миқдордаги табиий газ нархига кўпайтирилиб, ўлчов тизимининг носоз бўлган вақт мобайнидаги истеъмолчи томонидан амалга оширилган тўлов суммасига айрилганда МЧЖ томонидан "Avtogazta'minot" шўъба корхонасига 1 361 821 м³ табиий газ миқдорига 121 млн. 425 минг сўмлик зарар етказилган.

Буни қарангки, шохобчада 2010 йил 19 февралдан 26 июлга қадар бўлган вақт оралиғида ҳам газ ўлчаш тизимининг босимлар фарқи кўрсаткичи белгиланганидан ошган ҳолда ишлатилган экан. Хусусан, 2010 йилнинг 2 майидан 25 июлга қадар газ ўлчаш тизими 193 соат носоз ишлатилгани боис, "Avtogazta'minot" шўъба корхонасига 6 млн. 614 минг сўмлик, умумий ҳисобда эса жами 128 млн. 40 минг сўм миқдорига зарар етказилди.

Суд томонидан шохобчага ўрнатилган ускунанинг носоз ишлашига нафақат бефарқ бўлиб, балки ушбу ҳолатдан моддий манфаат қўлаши натижасида анча миқдордаги маблағнинг талон-торож қилинишига йўл қўйган МЧЖ раҳбарига нисбатан тегишли жазо тайинланди. Унга қўра, Саидакмал Абдурасулов энг кам ойлик иш ҳақининг беш ўн баравари миқдорига, яъни 45 млн. 765 минг сўм жазога жазоси тайинланди. Шунингдек, у 3 йил муддатга мансабдорлик ва моддий жавобгарлик юклатилган лавозимларда ишлаш ҳуқуқидан ҳам маҳрум қилинди.

Безорилик жамоат тартибига қарши қаратилган жиноят ҳисобланиб, у асосан юриш-туриш қонақларини қасдан менсимасанкада ифодаланган ҳаракатлар, яъни шахсни уриш, дўппослаш, унга енгил жароҳат етказиш ёки ўзганинг мулкига анча миқдорда шикаст етказиш қабиларда намоён бўлади.

Безориликдан босқинчиликка

Хукуматимиз томонидан ёшларга кўрсатилаётган эътибор, яратилаётган шарт-шароитларга қарамайдан безорилик жиноятини содир этаётганлар орасида ёшларнинг кўпчиликини ташкил қилиши ачинарли ҳол. Қуйидаги жиноятлар ҳам ҳам айнан 18-22 ёшларга томонидан содир этилди.

Давлат Баратов, Раҳим Мусаев, Диёр Қосимов ва Машраб Рихсиев (исм-фамилиялар ўзгартирилган)лар ўзаро тил бириктириб, безориликни мақсад қилдилар. Улар кўчада Фарида Эминжоновга гап отиб, уни турли сўзлар билан ҳақоратлашади. Бунга жавоб қайтарган Фаридадан соҳидан тортиб, дўппослашади. Воқеаниг гувоҳи бўлиб, қизга ёрдамга шошилган Асад Холитовнинг эса бошига шиша

Музаффар ХАЙТОВ,
Чилонзор туман прокурори
ёрдамчиси

идиш билан уриб, уни ҳушидан кетказишда ва воқеа жойини тарк этишди.

Жиноятнинг "мис"и чиқмаганидан рухланган безорилар энди босқинчилик йўлини танлашади. Улар "Шуҳрат" чорраҳаси яқинидан ўтиб кетаётган йўловчи Эркин Муродовга ҳужум қилиб, унинг қўл телефони ва 200 минг сўм пулини олиб, жуфтакни ростламоқчи бўлиб туришганида Чилонзор тумани ИИБ ходимлари томонидан қўлга олинди.

Ҳеч бир жиноят жазосиз қолмайди. Суд томонидан жиноятчиларнинг ҳар бири тегишли жазога тортилди.

ХУРМАТЛИ ЮРТДОШЛАР!

«Асака» банк

куйидаги мuddатли омонат турларини таклиф этади:

миллий валютада:

«ФАРОВОН ТУРМУШ»

Омонатнинг сақланиш мuddати 12 ой. Ҳисобланган фоизлар омонат очилганда ёки омонат мuddати тугагандан сўнг тўланади.

«ТЕЖАМКОР»

Омонатнинг сақланиш мuddати 12 ой. Ҳисобланган фоизлар ҳар ойда коммунал хизматлар ва бошқа тўловларга йўналтирилади.

«СОҒЛОМ АВЛОД»

Омонатнинг сақланиш мuddати 24 ой. Ҳисобланган фоизлар ҳар чоракда ёки омонат мuddати тугагандан сўнг берилади.

«МУСТАҲКАМ ОЙЛА»

Омонатнинг сақланиш мuddати 18 ой. Ҳисобланган фоизлар ҳар ойда ёки омонат мuddати тугагандан сўнг берилади.

хорижий валютада:

«ШОДИЁНА» (АҚШ доллариди)

Омонатнинг сақланиш мuddати 24 ой. Ҳисобланган фоизлар 12 ой ўтгандан сўнг ёки омонат мuddати тугагандан сўнг берилади.

«СТАБИЛЬНЫЙ-1» (ЕВРОДА)

Омонатнинг сақланиш мuddати 12 ой. Ҳисобланган фоизлар омонат мuddати тугагандан сўнг берилади.

Шу билан биргаликда «Асака» банк 90дан ортиқ турдаги миллий ва хорижий валюталарда қулай шартларда омонатларни таклиф этади. Омонатларни банкнинг барча филиалларида расмийлаштириш мумкин. Мурожаат учун телефонлар: 120-39-81, 120-39-60, 120-39-63.

Филиаллар	Код	Телефон	Филиаллар	Код	Телефон
Тошкент шаҳар филиали	371	120-83-13	Наманган вилоят филиали	369	226-94-75
Автотранспорт филиали	371	120-39-95	Навоий вилоят филиали	436	223-54-32
Шайхонтоҳур филиали	371	140-39-36	Зарафшон филиали	436	573-18-78
Юнусобод филиали	371	221-80-67	Бухоро вилоят филиали	365	223-71-94
Сирғали филиали	371	258-67-49	Бухоро шаҳар филиали	365	770-11-27
Тошкент вилоят филиали	371	120-84-13	Самарқанд вилоят филиали	366	231-08-86
Андижон вилоят филиали	374	224-40-96	Афросиёб филиали	366	221-77-56
Асака филиали	374	233-13-69	Қашқадарё вилоят филиали	375	221-12-93
Фарҳод филиали	374	226-97-53	Сурхондарё вилоят филиали	376	770-82-12
Фарғона вилоят филиали	373	224-70-83	Қорақалпоғистон филиали	361	770-60-59
Марғилон филиали	373	237-12-37	Хоразм вилоят филиали	362	226-97-78
Олтиарик филиали	373	432-10-11	Сирдарё вилоят филиали	367	225-44-03
Қўқон филиали	373	552-61-04	Жиззах вилоят филиали	372	226-43-11

Барча омонатларингиз Фуқароларнинг банклардаги омонатларини кафолатлаш фонди томонидан кафолатланади.

Сизнинг омонатларингиз:

- ✓ солиқлар ва мажбурий тўловлардан озод;
- ✓ маълумотлари сир сақланиши тўлиқ кафолатланади;
- ✓ эгалли ва тасарруф ҳуқуқи ўз ихтиёрингизда;
- ✓ миқдори чекланмаган;

Хизматлар лицензияланган

«Асака» банк сармоянгиз сақланиши ва кўпайишини кафолатлайди.

Ўзбекистон Республикасининг Ҳуқуқийлаштириш, монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси Фарғона вилоят ҳудудий бошқармаси, «K'O'CHMAS MULK SAYDO XIZMATI» МЧЖ бошлангич нархи босқична-босқич ошиб бориш тартибиди ўтказиладиган омиқ аўкцион савдоларига таклиф этади.

Аўкцион савдоларига қўйиладиган давлат активлари қўйиладиган: Тошкент шаҳар ҳокимлиги «Тошхисққуввати» ишлаб чиқариш бirlашмаси унитар корхонаси тасарруфидиган Тошкент шаҳар, Янгибозор (собиқ Ҳамза) тумани, Зумрад ва Хосият қўчалари, 58-ҳарбий шаҳарчада жойлашган база бино-ишототлари. Аўкционга қўйилган давлат активининг тавсифи: умумий майдони — 663 кв.м.; Бошлангич нархи — 833 123 300 сўм. Баландса сакдовчи: «Тошхисққуввати» ишлаб чиқариш бirlашмаси унитар корхонаси. Фолият ихтисоси: ишлаб чиқариш. Савдо ташкилотчиси: «K'o'chmas mulk saydo xizmati» МЧЖ, Тошкент шаҳри, Олмазор тумани, 1-Қорақмиш кўчаси, 1-А уй. Тел/факс: (8-371) 228-84-48. Веб-сайт: www.1kms.uz. Электрон почта: rielsavdo@inbox.uz. Лицензия: RR 0001.

Ташкилотчиси 2014 йил 24 ноябрь кўни соат 11:00да Тошкент шаҳри, Олмазор тумани, 1-Қорақмиш кўчаси, 1-А уйда ўтказилади. Аўкцион савдоси шу кўни бўлиб ўтмаган тақдирда, такрорий савдолар

2014 йил 9, 23 декабрь ва 2015 йил 6 январь кўнари соат 11:00да бўлиб ўтади. Аўкцион савдолари натижалари бўйича гоилибчи баиномаси имзоланган сандан бошлаб 20 кўндан кечикмай олд-соти шартномаси тўзилади. Талабдорлар давлат активи бошлангич нархининг 15 фоизидан кам бўлмаган миқдорда олдидан Савдо ташкилотчиси («K'o'chmas mulk saydo xizmati» МЧЖ)нинг қўйиладиган банк рекевизитларига закалат пулини тўлашлари лозим: ОАИТБ «Иппак йўли» Сабои филиали; х/р: 20208000049206090114; МФО: 01036; СТИР: 207122519. Аўкционда қўйиладиган буртотномона қабул қилиш бидирлишнома эълон қилинган сандан бошланади ва бидирлишномалда кўрсатилган аўкцион савдоси ўтказилгандаги кўни савдо бошланишидан уш соат олдидан тамом бўлади. Аўкционда қўйиладиган учун савдо ташкилотчиси талабдор ёки унинг вакили аўкцион ўтказиш тўғрисидаги эълонда белгиланган мuddатларда шакли ёки почта бўйича қўйиладиган ҳужжатларни илова қилган ҳолда аўкционда қўйиладиган буртотномани омиқ нусхада тақдим этади: юридик шахслар учун — давлат рўйхатидан ўтказилганлиги тўғрисидаги гувоҳноманинг нусхаси, шунингдек тўлиқ ваколатли вакилининг аўкционда қўйиладиган учун қўнуш ҳужжатларида белгиланган тартибда расмийлашти-

рилган, унинг шахсини тасдиқлайдиган ҳужжатнинг нусхаси илова қилинган ишончнома; жисмоний шахслар учун — паспортнинг нусхаси, аўкционда тўлиқ ваколатли вакил қўйиладиган тақдирда, шунингдек қўнуш ҳужжатлари да белгиланган тартибда расмийлаштирилган, тўлиқ ваколатли вакилининг шахсини тасдиқлайдиган ҳужжатнинг нусхаси илова қилинган ишончнома; — аўкцион тўғрисидаги бидирлишномалда кўрсатилган банк ҳисоб рақамига закалат тўланганлигини тасдиқлайдиган тўлов ҳужжатининг нусхаси. Мурожаат учун манзил: Тошкент шаҳри, Олмазор тумани, 1-Қорақмиш кўчаси, 1-А уй. Маълумотлар учун телефонлар: (8-371) 228-84-48. Факс: (8-371) 228-80-23. Электрон почта: rielsavdo@inbox.uz. Интернет тармоғидидаги веб-сайт: www.1kms.uz, www.gki.uz, www.gkitorg.uz. Хурматли талбдоркор ва иштирокдорлар! Савдоларни ўтказиш жароянида қўнуш билан қўйиладиган ҳужжатларнинг бўлидан тақдирда, Давлат рақобат қўмитасининг (8-371) 259-21-37 рақамли «Ишонч телефон»га худлик билан хабар беришингиз сўралади! Савдоларга марҳамат қилинг!

Хизматлар лицензияланган

Ўзбекистон Республикасининг Ҳуқуқийлаштириш, монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси Фарғона вилоят ҳудудий бошқармаси, «K'O'CHMAS MULK SAYDO XIZMATI» МЧЖ Фарғона вилоят филиали очик таллов савдоларига таклиф этади.

Таллов савдоларига қўйиладиган давлат активлари қўйиладиган: I. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси, 1-уйда жойлашган маъмурий биносининг «Мехмонхона» (собиқ ФУМ 5 МЧЖнинг мехмонхона биноси) бино ва ишототлари. Талловга қўйилган давлат активининг шарти: — I йил мuddатда 500 000 000 сўм инвестиция қилириш ва 10 та янги иш ўринлари яратиш шарти билан. Бошлангич нархи — 124 194 080 сўм. Баландса сакдовчи: Фарғона шаҳар ҳокимлиги. Фолият ихтисоси: маъмурий бошқарув. II. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси, 1-уйда жойлашган маъмурий биносининг «Ошхона» (ФУМ 5 МЧЖнинг собиқ ошхона биноси) бино ва ишототлари. Талловга қўйилган давлат активининг шарти: — I йил мuddатда 220 000 000 сўм инвестиция қилириш ва 17 та янги иш ўринлари яратиш шарти билан. Бошлангич нархи — 160 503 239 сўм. Баландса сакдовчи: Фарғона шаҳар ҳокимлиги. Фолият ихтисоси: маъмурий бошқарув. III. Фарғона вилояти, Фарғона тумани, Миндон МФЙда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари. Талловга қўйилган давлат активининг шарти: — I йил мuddатда 250 000 000 сўм инвестиция қилириш ва 20 та янги иш ўринлари яратиш шарти билан. Бошлангич нархи — 429 129 584 сўм. Баландса сакдовчи: Фарғона туман ҳокимлиги. Фолият ихтисоси: маъмурий бошқарув. IV. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Хоразмий МФЙ, Жомий кўчасида жойлашган «Қандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари. Талловга қўйилган давлат активининг шарти: — I йил мuddатда 500 000 000 сўм инвестиция қилириш ва 20 та янги иш ўринлари яратиш шарти билан.

Бошлангич нархи — 155 754 596 сўм. Баландса сакдовчи: Фарғона шаҳар ҳокимлиги. Фолият ихтисоси: маъмурий бошқарув. V. Фарғона вилояти, Марғилон шаҳар, Тошкент МФЙ, М.Хофиз кўчаси 59-уйда жойлашган «Маъмурий» бино ва ишототлари. Талловга қўйилган давлат активининг шарти: — I йил мuddатда 300 000 000 сўм инвестиция қилириш ва 50 та янги иш ўринлари яратиш шарти билан. Бошлангич нархи — 384 293 072 сўм. Баландса сакдовчи: Марғилон шаҳар ҳокимлиги. Фолият ихтисоси: маъмурий бошқарув. Савдо ташкилотчиси: «K'o'chmas mulk saydo xizmati» МЧЖ Фарғона вилоят филиали, Фарғона вилояти, Б.Марғиновий кўчаси, 35-уй. Телефон: (8-373) 244-46-39. Веб-сайт: www.1kms.uz. Электрон почта: rielsavdo@inbox.uz. Лицензия: RR 0001. Таллов савдолари натижалари бўйича гоилибчи баиномаси имзоланган сандан бошлаб 20 кўндан кечикмай олд-соти шартномаси тўзилади. Талабдорлар давлат активи бошлангич нархининг 15 фоизидан кам бўлмаган миқдорда олдидан Савдо ташкилотчиси («K'o'chmas mulk saydo xizmati» МЧЖ)нинг қўйиладиган банк рекевизитларига закалат пулини тўлашлари лозим: АТ «Халқ банк» Фарғона вилоят филиали; х/р: 20208000049206090114; МФО: 00497; СТИР: 207122519. Талловда қўйиладиган буртотномона қабул қилиш бидирлишнома эълон қилинган сандан бошланади ва бидирлишномалда кўрсатилган конвертларни очиш санаи кўни уш соат олдидан тамом бўлади. Инвестиция мажбуриятларининг ва бошқа мажбуриятларининг энг кам ҳақми: — энг қокори сотиб олиш тўловини таклиф этиш; — энг қокори миқдорда инвестиция қилириш таъбибурятини олиш;

— сотиб олиш қиймати ва инвестиция қилиришнинг қисқад мuddатларга амалга ошириш; — янги иш ўринлари ташкил этиш мажбуриятини олиш. Талабдорларнинг таклифлари бидирлигандан конвертлар 2014 йил 25 ноябрь кўни соат 14:00да Давлат рақобат қўмитасининг (Фарғона вилоят ҳудудий бошқармаси) махсус залда (4-қаватда) очилади. Таллов савдоси шу кўни бўлиб ўтмаган тақдирда, такрорий савдолар 2014 йил 11 декабрь, 2014 йил 26 декабрь ва 2015 йил 12 январь кўнари соат 14:00да бўлиб ўтади. Таллов ҳужжатларини ва қўйиладиган маълумотларини олиш мумкин бўлган манзил: Фарғона ш., Б.Марғиновий кўчаси, 35-уй Биржа маркази биноси. Таллов ҳужжатлари талабдорларга уни олиш пайтида қўйиладиган энг кам оийлик иш ҳақининг 2 (икки) баробари миқдоридан тўлов эъланига берилади. Талловда қўйиладиган учун савдо ташкилотчиси талабдор ёки унинг вакили таллов ўтказиш тўғрисидаги эълонда белгиланган мuddатларда очик почта орқали қўйиладиган ҳужжатларни илова қилган ҳолда талловда қўйиладиган буртотномани омиқ нусхада тақдим этади: юридик шахслар учун — давлат рўйхатидан ўтказилганлиги тўғрисидаги гувоҳноманинг нусхаси, шунингдек тўлиқ ваколатли вакилининг талловда қўйиладиган учун қўнуш ҳужжатларида белгиланган тартибда расмийлаштирилган, унинг шахсини тасдиқлайдиган ҳужжатнинг нусхаси илова қилинган ишончнома; жисмоний шахслар учун — паспортнинг нусхаси, тўлиқ ваколатли вакил талловда қўйиладиган тақдирда, шунингдек қўнуш ҳужжатларида белгиланган тартибда расмийлаштирилган, тўлиқ ваколатли вакилининг шахсини тасдиқлайдиган ҳужжатнинг нусхаси илова қилинган ишончнома; таллов тўғрисидаги бидирлишномалда кўрсатилган банк ҳисоб рақамига закалат тўланганлигини тасдиқлайдиган тўлов ҳужжатининг нусхаси. Мурожаат учун манзил: Фарғона ш., Б.Марғиновий кўчаси, 35-уй. Маълумотлар учун телефонлар: (8-373) 244-46-39. Факс: (8-373) 244-46-39. Электрон почта: rielsavdo@inbox.uz. Интернет тармоғидидаги веб-сайт: www.1kms.uz, www.gki.uz, www.gkitorg.uz. Хурматли талбдоркор ва иштирокдорлар! Савдоларни ўтказиш жароянида қўнуш билан қўйиладиган ҳужжатларнинг бўлидан тақдирда, Давлат рақобат қўмитасининг (8-371) 259-21-37 рақамли «Ишонч телефон»га худлик билан хабар беришингиз сўралади! Савдоларга марҳамат қилинг!

Хизматлар лицензияланган

БИДРИШ
«Кўчмас мулк савдо хизмати» МЧЖ Фарғона вилоят филиали томонидан «Биржа» газетасининг 2014 йил 21 августдаги 96 (1811)-сонини ва «Нигуқ» газетасининг 2014 йил 21 августдаги 34 (919)-сониди хабарнома берилиш, таллов савдоларига қўйилган қўйиладиган объектларга савдолар олонганлигини маълум қилишга;
I. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Ошхона» бино ва ишототлари;
2. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
3. Фарғона вилояти, Фарғона тумани, Миндон МФЙда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
4. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
5. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
6. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
7. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
8. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
9. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
10. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
11. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
12. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
13. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
14. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
15. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
16. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
17. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
18. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
19. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
20. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
21. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
22. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
23. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
24. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
25. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
26. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
27. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
28. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
29. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
30. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
31. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
32. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
33. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
34. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
35. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
36. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
37. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
38. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
39. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
40. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
41. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
42. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
43. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
44. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
45. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
46. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
47. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
48. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
49. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
50. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
51. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
52. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
53. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
54. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
55. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
56. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
57. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
58. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
59. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
60. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» бино ва ишототлари;
61. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Энергетик» номи чойхона бино ва ишототлари;
62. Фарғона вилояти, Фарғона шаҳар, Қирғули МФЙ, Ш.Рашидов кўчаси 1-уйда жойлашган «Кандоқ маҳсулотларини ишлаб чиқариш» би

